ΑΡΧΙΜ. ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΚ ΒΑΒΔΟΥ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τ90

Ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς. Ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ· ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ. (ψαλμ.ργ')

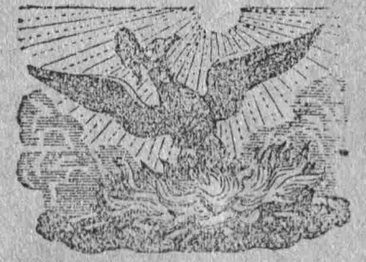
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1918

ΑΡΧΙΜ. ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΚ ΒΑΒΔΟΥ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

790

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
1918

ΜΑΝΟΓΙΟ

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

SISMANOGLIO
MEGARO

ΤΩ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩι

ΚΥΡΙΩι ΚΥΡΙΩι

ΜΙΛΤΙΑΔΗι Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ

ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩι ΚΑΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΙ

ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΗι

ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΩι ΧΟΡΗΓΩι

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΡΓΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

Εὐγενέστατε καὶ φιλόμουσε

Κύριε Μ. Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ,

Ὅν τρόπον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα οἱ γενναῖοι καὶ φιλόμουσοι ἐκεῖνοι ἄνδρες πρὸς διαφώτισιν τοῦ λαοῦ ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐξέδωκαν τύποις οἱ μὲν Καπλάναι τὰ κυριακοδρόμια τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη καὶ τὰ ἔργα Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως οἱ δὲ Ζωσιμάδαι τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην ἔκδοσιν Μόσχας, οἱ δὲ Ζάπαι τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας τοῦ Ἀρμένη Βράϊλα, ὁ δὲ Μαρασλῆς τὴν ὁμώνυμον αὐτῷ βιβλιοθήκην καὶ ἄλλοι ἄλλα, οὕτω καὶ ὑμεῖς, μὴ ὑπολειπόμενοι τῆς τιμῆς καὶ δόξης τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων ὁμογενῶν, καὶ ἐπιθυμοῦντες τὴν διόρθωσιν καὶ διαρρύθμισιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, οὗ χρῆσιν ποιεῖται μόνη ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν, παρὰ πᾶσαν τὴν ἐκ τοῦ παγκοσμίου πολέμου οἰκονομικὴν κρίσιν λίαν ἀσμένως καὶ προθύμως ἀνελάβετε τὴν δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἐπὶ χεῖ-**ελληνικοῦ ἡμερολογίου.**

Ἐφ' ᾧ παρακαλῶ ὅπως ἀντὶ μεγίστου φόρου εὐγνωμοσύνης δέξησθε τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ἐλαχίστου τούτου ἔργου μου.

Ἐν Πέραν, τῇ 21 Ἰουνίου 1918.

Ἐν Χριστῷ εὐχέτης

Ἀρχιμανδρίτης Παγκράτιος

Βατοπαιδινός.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς (1054) ἡ μία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διεσχίσθη καὶ ἀπετελέσθησαν οὕτω δύο ἐκκλησίαι, ἡ ὀρθόδοξος ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἐξ οὗ καὶ ἀνατολικὴ καλεῖται, καὶ ἡ καθολικὴ ἐν τῇ Δύσει, ἐξ οὗ καὶ δυτικὴ καλεῖται, τοιαύτη ἔχθρα ἐπικρατεῖ μεταξὺ αὐτῶν, ὥστε καὶ μετὰ ἐθνικῶν καὶ ἀλλοφύλων καὶ ἀλλοθρήσκων διατελοῦσιν εἰς φιλικωτάτας σχέσεις, ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλας οὐδεμίαν ἐπικοινωνίαν ἔχουσι. Καὶ οἱ μὲν λαοὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν, χριστιανοὶ ἀμοιβαίως θεωρούμενοι, καὶ πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἔριδας καὶ διαφορὰς ἀδιαφοροῦντες, ἐκτὸς τῶν ἄγαν φανατικῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ εἰς φιλικὰς σχέσεις διατελοῦσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ συνεργάζονται ὀρθόδοξοί τε καὶ καθολικοί, καὶ συνοικέσια μικτῶν γάμων συνάπτουσι, καὶ ποικιλοτρόπως συγκοινωνοῦσιν· οἱ δὲ κληρικοί, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι κυρίως τὰς ἐκκλησίας, οὔτε ἁπλοῦν ἀνθρώπινον χαιρετισμὸν ἀνταλλάσσουσι, καί, σκληρόν μὲν εἰπεῖν ἀληθὲς ὅμως ἐστίν, ὅτι ὡς δαίμονας οἱ μὲν ἀποφεύγουσι τοὺς δέ, πλαγίως καὶ ὑποβλήδην ὁρώμενοι καὶ προφυλασσόμενοι, μὴ τυχὸν καὶ συναντηθῶσι τὰ βλέμματα αὐτῶν, ὁσάκις καθ' ὁδὸν ἀντιθέτως πορεύονται. Μεταξὺ λαϊκῶν καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἔχθρα σὺν τῷ χρόνῳ κατευνάζεται καὶ διαλύεται καὶ συμφιλιοῦνται· ἀλλὰ μεταξὺ τῶν κληρικῶν ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ἀποστόλων τούτων τῆς εἰρήνης καὶ

τῆς ἀγάπης, οὐδεμία συνδιαλλαγὴ οὐδεμία ὑποχώρησις, οὐδεμία συμφιλίωσις γίνεται. Αἰῶνες παρῆλθον, καὶ αἰώνιον ἐξακολουθεῖ τὸ μῖσος καὶ ἡ ἔχθρα.

§ §

Παρὰ πᾶσαν ὅμως τὴν ἀδιάλλακτον ταύτην στάσιν τῶν δύο ἀρχαίων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, ἡ τάσις καὶ ὁ πόθος πρὸς ἕνωσιν τῶν κεχωρισμένων δὲν λείπει, διότι ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι ἐπιθυμοῦσι τὴν ἕνωσιν, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἡ μὲν ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καθ' ἑκάστην δέεται καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως, ἡ δὲ καθολικὴ Ἐκκλησία προσπαθεῖ δι' ἐγκυκλίων καὶ προσηλυτιστικῶν μέσων, ὅπως προσελκύσῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς· ἀλλ' οὔτε διὰ μόνης τῆς δεήσεως δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ποθουμένη ἕνωσις, οὔτε διὰ μόνον τῶν προσηλυτιστικῶν μέσων, διότι ἁπλοῦς πόθος ἄνευ ἐνεργείας καὶ δέησις τυπικὴ ἄνευ πράξεως ὁμοιάζουσι πρὸς πίστιν ἄνευ ἔργων, καὶ συνεπείᾳ τούτου οὐδὲν γίνεται, τὰ δὲ προσηλυτιστικὰ μέσα ἐξάπτουσιν ἐπὶ μᾶλλον τὰ πάθη καὶ τὸν φανατισμόν, καὶ ἕνεκα τούτου οὐδὲν κατορθοῦται. Ἀποβαίνει δὲ ἐπίσης ἀδύνατον, ἵνα ἑκατέρα ἐκκλησία ἀρνηθῇ τὰς ἀρχὰς καὶ δοξασίας αὐτῆς, ἀσπαζομένη τὰ δόγματα τῆς ἑτέρας, διότι οἱ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως συνηγοροῦντες καὶ ἐργαζόμενοι ὑπὸ τοιαύτης ἰδέας ὁρμῶνται, ὅπως πείσωσι τοὺς μὲν ὡς σφαλλομένους περὶ τὴν πίστιν, ἵνα προσέλθωσι πρὸς τοὺς δέ, ὡς ὀρθῶς πιστεύοντας· ἀλλὰ εἰς μάτην ἀγωνίζονται καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ, διότι διὰ τῆς ἀναλυτικῆς μεθόδου, ἣν ἀκολουθοῦσιν, οὐδέποτε θὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἑνώσεως ἀπαιτεῖται ἡ συνθετικὴ μέθοδος, δηλ. ἐκ τῶν ἁπλουστέρων καὶ ἐπουσιωδεστέρων νὰ ἀνερχώμεθα εἰς τὰ συνθετώτερα καὶ σπουδαιότερα, ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἐπὶ μέρους τελετουργικῶν διαφορῶν νὰ προβαίνωμεν εἰς τὴν δογματικὴν συζήτησιν· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἐξευρεθῇ προηγουμένως μία ὁδὸς εἰς προσέγγισιν τῶν κεχωρισμένων ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ μέσον τι πρὸς σύναψιν μεταξὺ αὐτῶν διπλωματικῶν σχέσεων.

§ §

Ὡς μόνον πρόσφορον καὶ κατάλληλον ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν πολιτικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν ὀρθοδόξου καὶ καθολικῆς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν θεωροῦμεν τὴν χρῆσιν ἑνιαίου ἡμερολογίου, διότι ὅταν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἡμερολόγιον ἔχωσιν ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι, συγχρόνως ἑορτάζουσαι τὸ ἅγιον πάσχα καὶ τὰς μεγάλας δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτάς, πρῶτον μὲν θὰ δείξωσιν εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον, ὅτι ἀποτελοῦσι μίαν χριστιανικὴν οἰκογένειαν, ἧς κεφαλὴ ἐστιν ὁ Χριστός, δεύτερον δὲ ἐκ τῆς συγχρόνου τελέσεως τῶν ἐπισήμων ἑορτῶν, θὰ λάβωσιν ἀφορμὴν νὰ συγχαίρωσιν ἀλλήλαις, ὡς συμβαίνει μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν ὀρθοδόξου καὶ ἀρμενικῆς, καὶ θὰ ἔλθωσιν εἰς ἐγγυτέραν συνάφειαν καὶ εἰς σχέσεις, αἵτινες σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταλήξωσιν εἰς πνευματικὴν μεταξὺ αὐτῶν ἐπικοινωνίαν, δυναμένην νὰ λύσῃ ἱκανὰς διαφοράς· διότι ἄλλο ἐστὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅταν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ὡς φίλοι συζητῶσι, καὶ ἄλλο, ὅταν διὰ τῆς πολεμικῆς διεξάγεται ὁ ἀγών. Ἀλλὰ ποτέρα τῶν ἐκκλησιῶν θὰ ἀποδεχθῇ τὸ ἡμερολόγιον τῆς ἑτέρας; οὐδετέρα. Οὔτε ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία θὰ παραδεχθῇ ποτε τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διότι ἐστὶ λελανθασμένον, οὔτε ἡ ὀρθόδοξος Ἐκ-

ISMANOGLIO

κλησία θὰ παραδεχθῇ ποτε τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον διότι καὶ αὐτό ἐστι λελανθασμένον, ἀλλὰ καὶ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς θὰ σκανδαλισθῇ, διότι, ὁσάκις γίνεται λόγος περὶ παραδοχῆς τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου, ὡς ὀρθοτέρου, δὲν ἀκούομεν ἄλλο τι μεταξὺ τῶν ἁπλουστέρων, εἰμὴ τοῦτο· Θέλουν νὰ μᾶς φραγκέψουν. Πρέπει λοιπὸν κατ' ἀνάγκην νὰ ἐξευρεθῇ ἓν τρίτον ἡμερολόγιον, ὀρθότερον καὶ ἀκριβέστερον, ὅπερ ἀμφότεραι αἱ ἐκκλησίαι ὀφείλουσι νὰ παραδεχθῶσιν, ἐὰν πράγματι διαπνέωνται ὑπὸ φιλειρηνικῶν αἰσθημάτων καὶ ἐπιθυμοῦσιν εἰλικρινῶς τὴν ἕνωσιν· διότι τὸ ἡμερολόγιον οὐδένα δογματικὸν χαρακτῆρα φέρει καὶ ἑκατέρα τῶν ἐκκλησιῶν δύναται νὰ ὑποχωρήσῃ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, παραδεχομένη τὸ ὀρθὸν καὶ ἀκριβὲς ἡμερολόγιον.

§ §

Ὅτε πέρυσι (1917) κατὰ Σεπτέμβριον ἐπεκυροῦντο ὑπὸ τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὰ ὑφ' ἡμῶν διορθωθέντα καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων χειρογράφων καὶ τῆς κρατούσης τυπικῆς διατάξεως συμπληρωθέντα καὶ συστηματικώτερον κατηρτισθέντα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία· τὸ **Νέον Μέγα Ὡρολόγιον**, τὸ **Νέον Ἁγιασματάριον** καὶ ὁ ἐκδοθεὶς ἤδη **Ἐπιτάφιος Θρῆνος**, ἡ Αὐτῆς Πανοσιολογιότης ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. κ. Διονύσιος Μηνᾶς, γράφων τὴν συνοδικὴν τῆς ἐγκρίσεως πρᾶξιν ἐν τῷ τέλει τοῦ Ὡρολογίου, καὶ παρατηρῶν τοὺς ἐπισυνημμένους ἐν αὐτῷ πασχαλίους πίνακας, ἐν οἷς προσδιορίζομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἐπὶ 9 χιλιάδας ἐτῶν, ἔθιξε τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου, εἰπὼν ὅτι πολὺ ἐπιθυμεῖ, ὅπως

ἴδῃ μίαν ἐπιστημονικὴν μελέτην καὶ ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ τάπητος ἡ διόρθωσις αὐτοῦ, καθόσον σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος παρεδέχθη τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον. Τοὺς λόγους τοῦ ἀρχιγραμματέως συνεμερίσθησαν καὶ οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἀρχιγραμματείας παρευρεθέντες συνοδικοί τινες ἀρχιερεῖς, εἰπόντες ὅτι ἀποβαίνει ἀπαραίτητος μία τοιαύτη ἐπὶ τοῦ ἡμερολογίου ἐργασία, ἵνα μὴ εὑρεθῶμεν ἀδαεῖς καὶ ἀγνοοῦντες, ὅταν ἐπιστῇ ὁ χρόνος τῆς διορθώσεως, διότι ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀποτελεῖ μίαν παραφωνίαν ἀπέναντι τοῦ λοιποῦ κόσμου, ἐμμένουσα εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου.

Ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης ἐνισχύθη ἐν ἡμῖν ἡ ἰδέα περὶ κατασκευῆς τρίτου τινὸς ἡμερολογίου, καὶ ἐξεπονήσαμεν τὸ ἐπὶ χεῖρας **ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον**, ἐν ᾧ δι' ἀριθμῶν ἀποδεικνύοντες τὸ σφαλερὸν τόσον τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, ὅσον καὶ τοῦ γρηγοριακοῦ, προτείνομεν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἡμετέρου ὡς ἀκριβεστέρου, διότι ἐν διαστήματι 80 χιλιάδων ἐτῶν ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ ἔλαττον ἡμέρας, καὶ ἁπλουστέρου, διότι ἡ περίοδος, ἣν ἐλάβομεν πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ χρόνου τοῦ πολιτικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ τροπικοῦ, ἐξ 128 ἐτῶν ἀποτελουμένη, οὐδεμίαν ἐν τῇ χρήσει παρέχει δυσκολίαν πρὸς εὕρεσιν τῶν κοινῶν καὶ τῶν δισέκτων ἐτῶν.

Ἐπειδὴ δὲ παντὸς ἡμερολογίου ἀναπόσπαστον μέρος τυγχάνουσι καὶ οἱ πασχάλιοι πίνακες, κατεσκευάσαμεν αὐτοὺς καὶ κατὰ τὸ ἰουλιακὸν καὶ κατὰ τὸ γρηγοριακὸν καὶ κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον μετὰ μεγάλης λεπτομερείας καὶ σαφηνείας ἀναπτύξαντες τὰς περὶ ἐπακτῶν καὶ νομικοῦ πάσχα θεωρίας ἑκάστου ἡμερολογίου.

Ὅθεν ἐκδιδόντες τύποις, παρακαλοῦμεν τοὺς εἰδικοὺς καὶ εἰδήμονας περὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπως ἐξενέγκωσι τὰς αὐστηροτέρας αὐτῶν κρίσεις ἐπὶ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ταύτης.

Ἔγραφον ἐν Κων]πόλει τὴν 21 Ἰουνίου 1918

Ἀρχιμανδρίτης Παγκράτιος
Βατοπαιδινός

ΒΡΑΧΕΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ἀξία καὶ ἡ ἐκτίμησις παντὸς συγγράμματος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἁπλότητος καὶ σαφηνείας αὐτοῦ, προσεπαθήσαμεν ἐν τῷ ἔργῳ ἡμῶν τούτῳ νὰ ἀποφύγωμεν τοὺς περιπλόκους ὑπολογισμοὺς τῶν ἀκαταλήπτων ἀλγεβρικῶν τύπων, παρατάσσοντες τὰς θεωρίας κατὰ τὸν μηχανισμὸν τῶν τριῶν ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ, γρηγοριακοῦ καὶ ἑλληνικοῦ, δι' ἁπλουστάτων ἀριθμητικῶν πράξεων οὕτως, ὥστε ἡ ἐργασία ἡμῶν ἀποβαίνει εὐνόητος καὶ καταληπτὴ τοῖς πᾶσι καὶ ἰδίᾳ τῇ σεπτῇ χορείᾳ τῶν ἱεραρχῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐξ ὧν κυρίως ἐξαρτᾶται ἡ μεταρρύθμισις τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου.

Καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας Σπαθάρης πρὸ τεσσαρακονταετίας (1880) ἐξέδωκε τύποις τὸ **Πασχάλιον**, δι' οὗ ἠδύνατο ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ διορθώσῃ τὰς ἐπακτὰς αὐτῆς πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνωμαλιῶν, αἵτινες συχνότατα γίνονται ἐν τῇ μηνολογίᾳ τοῦ ἁγίου πάσχα (ὅρα § 33), ἀλλὰ πρὸς κατανόησιν αὐτοῦ ἀπαιτοῦνται ἱκαναὶ ἀλγεβρικαὶ γνώσει , καὶ μὴ ὂν οὕτω βατὸν τοῖς πᾶσιν, ἔμεινεν ἀπαρατήρητον καὶ ἀχρησιμοποίητον τὸ πασχάλιον. Τὸ δὲ ἔργον ἡμῶν, ἀπηλλαγμένον ὂν μαθηματικῶν δυσκολιῶν, καὶ ὁ μόνας τὰς τέσσαρας ἀριθμητικὰς πράξεις, πρόσθεσιν, ἀφαίρεσιν, πολλαπλασιασμὸν καὶ διαίρεσιν, γινώσκων, δύναται κάλλιστα ἐννοῶν νὰ παρακολουθήσῃ καὶ νὰ σχηματίσῃ σαφῆ καὶ καθαρὰν ἰδέαν καὶ γνώμην περὶ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ ἐλαττωμάτων ἑκάστου τῶν τριῶν ἡμερολογίων, ἀποφαινόμενος ὡρισμένως περὶ αὐτῶν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.

ΜΑΝΟΛΙΟ ΓΑΡΟΥΦΑΛΗ

Ἐκτὸς τῶν ἐν χρήσει ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ καὶ γρηγοριακοῦ, ὑπάρχει καὶ τὸ περσικὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ ἐστὶν ἀκριβέστερον καὶ ἁπλούστερον ἅμα τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου, διότι ἡ περίοδος αὐτοῦ συνίσταται ἐκ 33 ἐτῶν, ἐξ ὧν τὰ 25 εἰσὶ κοινὰ καὶ τὰ 8 δίσεκτα (§ 10), καὶ τὸ μέσον μῆκος τοῦ ἔτους αὐτοῦ, ἀποτελούμενον ἐκ

$$\frac{365\times25+366\times8}{33} = 365{,}24242424 \ldots$$ ἡμερῶν,

ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ πλέον ἡμέρας ἐν διαστήματι 4460 ἐτῶν· ἀλλὰ τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, προταθὲν καὶ μὴ γενόμενον δεκτὸν ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ ιγ', ἄγνωστον δὲ ὂν καὶ εἰς ἡμᾶς, δὲν θεωροῦμεν ἄξιον ἰδιαιτέρας μνείας καὶ συνεξετάσεως αὐτοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν, καθόσον, λελανθασμένον καὶ τοῦτο ὄν, δὲν δύναται νὰ γένηται δεκτὸν ὑφ' ἡμῶν, ἀσυγκρίτως ἀκριβεστέρου ὄντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ὡς μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8) ἐλάβομεν 365,2422 ἡμέρας καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μῆκος τοῦτο λέγομεν, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον (§ 20) ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ ἔλαττον ἡμέρας ἐν διαστήματι 80 χιλιάδων ἐτῶν. Ἐὰν ὅμως τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους ἦνε ἴσον πρὸς 365,24218708 ἡμέρας, ὡς ἐκδέχεται καὶ ὁ σεβαστὸς διδάσκαλος ἡμῶν κ. Γεώργιος Α. Λιανόπουλος, τότε τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἀποβαίνει ἔτι ἀκριβέστερον καὶ οἱονεὶ καταντᾷ ἡμερολόγιον αἰώνιον, διότι μόνον μετὰ 2380952 ἐτῶν ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ πλέον ἡμέρας. Ἀλλ' εἴτε τὸ πρῶτον 365,2422 ἡμέρας, εἴτε τὸ δεύτερον 365,24218708 ἡμέρας λάβωμεν ὡς μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους, πάλιν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιόν ἐστιν ἀκριβέστατον, καὶ οὐδεμία περὶ τούτου ὑπάρχει ἀμφιβολία, διότι μόνον οἱ ἀριθμοὶ δὲν ψεύδονται ἐπὶ τῆς γῆς.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

§ 1. Ὁρισμὸς ἡμερολογίου.

Ἡμερολόγιον καλεῖται ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα, ὡς μονὰς λαμβανόμενον καὶ χρησιμεῦον πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χρόνου.

§ 2. Φυσικαὶ μονάδες τοῦ χρόνου.

Φυσικαὶ μονάδες τοῦ χρόνου εἰσὶν αἱ ἑξῆς: α'. τὸ ἡμερονύκτιον, β'. ἡ ἑβδομάς, γ'. ὁ σεληνιακὸς μήν, δ'. τὸ σεληνιακὸν ἔτος, ε'. τὸ τροπικὸν ἔτος, καὶ ς'. τὸ ἀστρικὸν ἔτος.

§ 3. Πλασταὶ μονάδες τοῦ χρόνου.

Πλασταὶ μονάδες τοῦ χρόνου εἰσὶν αἱ ἑξῆς: α'. τὸ δεύτερον λεπτόν, β'. τὸ πρῶτον λεπτόν, γ'. ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας, δ'. ὁ κοινὸς μὴν καὶ ε'. τὸ πολιτικὸν ἔτος.

§ 4. Ἡμερονύκτιον.

Ἡμερονύκτιον καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν ἀνατολῶν ἢ δύσεων τοῦ ἡλίου περιλαμβανόμενος χρόνος, οὗ

τὸ μὲν ἥμισυ, φωτεινὸν ὄν, καλεῖται ἡμέρα, καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ, σκοτεινὸν ὄν, καλεῖται νύξ. Γενικῶς ὅμως τὸ ἡμερονύκτιον καλεῖται ἡμέρα.

Ἡ ἡμέρα θρησκευτικῶς μὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου καὶ λήγει εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τῆς ἑπομένης ἡμέρας· πολιτικῶς δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ὥρας τοῦ μεσονυκτίου καὶ λήγει εἰς τὴν δωδεκάτην ὥραν τοῦ ἑπομένου μεσονυκτίου· ἀστρονομικῶς δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ὥρας τῆς μεσημβρίας, καὶ λήγει τὴν δωδεκάτην ὥραν τῆς ἑπομένης μεσημβρίας.

Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐκ συμφώνου καὶ κατὰ συνθήκην ἀποτελεῖται ἐξ 24 ὡρῶν, μεγάλην πρακτικὴν ὠφέλειαν καὶ οἰκονομίαν χρόνου θὰ παρεῖχε τοῖς ἀνθρώποις ἡ κατασκευὴ ὡρολογίων, σημειούντων τὰς ὥρας κατὰ σειρὰν ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 24, διότι θὰ ἀπήλλασσεν οὕτως αὐτοὺς τῆς διακρίσεως τῶν ὡρῶν εἰς πρὸ καὶ μετὰ μεσημβρίαν.

Τοιοῦτο μέγα καὶ παλαιὸν ὡρολόγιον εὕρηται ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, δεικνύον καὶ σημαῖνον τὰς ὥρας κατὰ σειρὰν ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 24.

§ 5. Ἑβδομάς.

Ἑβδομὰς καλεῖται μέρος χρόνου, ἀποτελούμενον ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν, γνωστῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα, κυριακή, δευτέρα, τρίτη, τετάρτη, πέμπτη, παρασκευὴ καὶ σάββατον, καὶ ἐπαναλαμβανομένων ἐκ περιτροπῆς ἐπ' ἄπειρον.

Τὴν σύστασιν τῆς ἑβδομαδιαίας χρονικῆς περιόδου ἠθέλησάν τινες νὰ στηρίξωσιν ἐπὶ τῶν φάσεων τῆς σελήνης, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, μὴ ἐξηγοῦσα τὸ καθολικὸν φαινόμενον τῆς ἑβδομάδος, ἐστὶν ἀπαράδεκτος· διότι ἡ χρῆ-

σις τῆς ἑβδομάδος, οὖσα παγκόσμιος παρὰ πᾶσι τοῖς πεπολιτισμένοις καὶ ἀγρίοις λαοῖς, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ χρονικὴ τῆς ἑβδομάδος περίοδος συνεστήθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, καὶ κατὰ διαδοχὴν διατηρεῖται παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἔργων τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· (Γεν. β'. 2—3).

§ 6. Σεληνιακὸς μήν.

Σεληνιακὸς μὴν καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν νουμηνιῶν παρεμβαλλόμενος χρόνος, οὗ τὸ μέσον μῆκος ἰσοῦται πρὸς

29,5305881 ἡμ.

ἢ 29 ἡμ. 12 ὥρ. 44′ λ. 2″,81184 λ.

§ 7. Σεληνιακὸν ἔτος.

Σεληνιακὸν ἔτος καλεῖται χρονικὸν διάστημα ἐκ 12 σεληνιακῶν μηνῶν ἀποτελούμενον καὶ περιλαμβάνον

354,3670572 ἡμ.

ἢ 354 ἡμ. 8 ὥρ. 48′ λ. 33″, 742 λ.

Τοῦ μὲν σεληνιακοῦ μηνὸς ποιοῦνται χρῆσιν πάντες οἱ χριστιανοί, τοῦ δὲ σεληνιακοῦ ἔτους ποιοῦνται χρῆσιν οἱ μουσουλμάνοι καὶ οἱ ἰσραηλῖται πρὸς προσδιορισμὸν τῆς μηνολογίας τῶν κινητῶν ἑορτῶν αὐτῶν.

§ 8. Τροπικὸν ἔτος.

Τροπικὸν ἔτος καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν ἰσημεριῶν τοῦ ἔαρος παρεμβαλλόμενος χρόνος, οὗ τὸ μῆκος κατὰ μὲν τὸν Laland 1792, συγκρίναντα ἰσημερίας τῆς ἐ-

ποχῆς αὐτοῦ μετὰ ἰσημεριῶν, παρατηρηθεισῶν ὑπὸ τοῦ Ἱππάρχου 160 π. Χ. (§ 12, γ΄.), ἰσοῦται πρὸς

365,242222222 . . . . ἡμ.

ἢ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 48′ λ. 48″ λ.

Tables de logarithmes J. Dupuis σελ. 201·

Κατὰ δὲ τὸν ἀμερικανὸν ἀστρονόμον Newcomb τὸ μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους μετὰ τὸ ἔτος 1900 ἰσοῦται πρὸς

365,24219879—0,00000614t ἡμ.

ἢ 365,24219879—0,0000000614τ ἡμ.

τοῦ μὲν t δηλοῦντος τοὺς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἑξῆς παρελθόντας αἰῶνας, τοῦ δὲ τ δηλοῦντος τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἑξῆς παρελθόντα ἔτη.

Τὸ μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους μὴ ὂν σταθερόν, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἑξῆς ἐλαττοῦται κατὰ 0,0000000614 ἡμέρας ἀνὰ πᾶν ἔτος· τὴν ἐλάττωσιν δὲ ταύτην θὰ διαδεχθῇ αὔξησις καὶ ταύτην πάλιν ἐλάττωσις καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὥστε τὸ μὲν μέγιστον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους θεωρεῖται ἴσον πρὸς 365,24255331

τὸ δὲ ἐλάχιστον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους θεωρεῖται ἴσον πρὸς 365,24184669

Διὰ ταῦτα κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην τῶν ἀστρονόμων τὸ **μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους** θεωρεῖται ἴσον πρὸς 365,2422 ἡμ.

ἢ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 48′ λ. 46″,08 λ.

Connaissance de temps. Paris 1916 σελ. 713.

Τοῦτο τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους λαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ παρόντος ἡμερολογίου, ὅπερ πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ καὶ γρηγοριακοῦ, καλοῦμεν **ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον**.

§ 9. Ἀστρικὸν ἔτος.

Ἀστρικὸν ἔτος καλεῖται ὁ μεταξὺ δύο ἐνιαυσίων ἐπιτολῶν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων παρεμβαλλόμενος χρόνος, οὗ τὸ μῆκος ἰσοῦται πρὸς 365,25638 ἡμ.

ἢ 365 ἡμ. 6 ὥρ. 9′ λ. 11″ λ.

§ 10. Πολιτικὸν ἔτος.

Πολιτικὸν ἔτος καλεῖται χρονικὸν διάστημα ἐκ συμφώνου καὶ κατὰ συνθήκην ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν λαμβανόμενον, οὗ τὸ μῆκος ἰσοῦται ὁτὲ μὲν 365 ἡμέραις, ὁτὲ δὲ 366 ἡμέραις.

Τὰ μὲν ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα ἔτη καλοῦνται **κοινά**, τὰ δὲ ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενα ἔτη καλοῦνται **δίσεκτα**. Πᾶν ἔτος, διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ 4, ἐστὶ δίσεκτον.

§ 11. Μήν, ὥρα, λεπτά.

Μὴν καλεῖται τὸ 12ον χρονικὸν μέρος τοῦ πολιτικοῦ ἔτους καὶ περιλαμβάνει ὁτὲ μὲν 30 ὁτὲ δὲ 31 ἡμέρας. Ὥρα καλεῖται τὸ 24ον χρονικὸν μέρος τοῦ ἡμερονυκτίου· πρῶτον δὲ λεπτὸν καλεῖται τὸ 60ὸν μέρος τῆς ὥρας, καὶ δεύτερον λεπτὸν καλεῖται τὸ 60ὸν μέρος τοῦ πρώτου λεπτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

§ 12. Κατασκευὴ ἡμερολογίου.

Κατασκευὴ ἡμερολογίου καλεῖται ἡ ἐξίσωσις τοῦ χρόνου τοῦ πολιτικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ τροπικοῦ οὕτως, ὥστε

ἑκάστη μηνολογία νὰ ἀντιστειχῇ πάντοτε εἰς ὡρισμένην θέσιν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς φαινομένης τροχιᾶς αὐτοῦ, καὶ ἑκάστη θέσις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς φαινομένης τροχιᾶς αὐτοῦ νὰ ἀντιστειχῇ πάντοτε εἰς ὡρισμένην μηνολογίαν.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τροπικὸν ἔτος (§ 8) δὲν ἀποτελεῖται ἐξ ἀκεραίου ἀριθμοῦ ἡμερῶν, τὸ δὲ πολιτικὸν ἔτος δὲν δύναται νὰ μὴ περιέχῃ ἀκέραιον ἀριθμὸν ἡμερῶν, ἡ κατασκευὴ ἡμερολογίου ἀπαιτεῖ κατ' ἀνάγκην τὴν σύστασιν περιόδου ἐτῶν, ὧν τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν, διαιρούμενον διὰ τῶν ἐτῶν τῆς περιόδου, νὰ παρέχῃ πηλίκον ἴσον τῷ μήκει τοῦ τροπικοῦ ἔτους.

Τὸ ζήτημα τῆς κατασκευῆς ἀκριβοῦς ἡμερολογίου πολὺ ἀπησχόλησε καὶ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνάς τε καὶ ρωμαίους καὶ ἄλλους, οἵτινες μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας αὐτῶν δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐξισώσωσι τὸν χρόνον τοῦ πολιτικοῦ ἔτους μετὰ τοῦ τροπικοῦ ἔτους, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἐκπονηθέντα ἡμερολόγια οὐ μόνον περίπλοκα καὶ δύσχρηστα ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ἐσφαλμένα ἀπεδείχθησαν, καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι· διότι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δὲν ἦτο ἐπακριβῶς γνωστὸν τὸ μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ μικρὸν καὶ ἀνεπαίσθητον ἐπὶ πλέον ἢ ἐπὶ ἔλαττον λάθος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων ἐνεφανίζετο μέγα, διότι τοῦ χρόνου ὄντος ἀπείρου, καὶ τὸ ἐλάχιστον ἐν τῷ ἀπείρῳ γίνεται ἄπειρον.

Ἐπιφανέστεροι ἐκ τῶν ἀρχαίων, περὶ τὴν κατασκευὴν ἡμερολογίου ἀσχοληθέντες, εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

α΄.) Ὁ ρωμαῖος Πομπίλιος Νουμᾶς, ὅστις τὸ 470 π. Χ. κατεσκεύασεν ἡμερολόγιον, συστήσας περίοδον ἐξ 24 ἐτῶν, ὧν τὰ ἡμίσια ἦσαν δωδεκάμηνα, καὶ τὰ ἄλλα ἡμίσια τριακαιδεκάμηνα. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Νουμᾶ,

ὂν μᾶλλον σεληνιακόν, ἦν μὲν λίαν ἀνωμάλως συγκεκροτημένον, ἐδίδου ὅμως εἰς τὸ πολιτικὸν ἔτος μῆκος 365 ἡμερῶν καὶ 6 ὡρῶν.

β΄.) Ὁ ἀθηναῖος γεωμέτρης Μέτων, ὅστις ὑποτιθέμενος, ὅτι 19 ἡλιακὰ ἔτη ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 235 σεληνιακοὺς μῆνας, τὸ 430 π. Χ. κατεσκεύασεν ἡμερολόγιον, ὅπερ, θεωρηθὲν ὡς σπουδαία ἀνακάλυψις, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὠνομάσθη **χρυσοῦς ἀριθμός**. Tables de logarithmes J. Depuis σελ. 202, καὶ **ἐννεακαιδεκαετηρὶς τοῦ Μέτωνος**, ἧς ἔτι καὶ νῦν ποιούμεθα χρῆσιν οἱ πασχαλιογράφοι.

Ὁ Μέτων ἐνόμισεν ὅτι 19 ἡλιακὰ ἔτη περιλαμβάνουσιν 6940 ἡμέρας καὶ τὸ μῆκος τοῦ μὲν σεληνιακοῦ μηνὸς ἀποτελούμενον ἐξ 29,5319148936 ἡμ.
τοῦ δὲ ἡλιακοῦ ἔτους ἐκ 365,2631578947 ἡμ.
ἀλλ' ἀμφότερά εἰσι λελανθασμένα, διότι 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6) περιλαμβάνουσιν
6939,6882035 ἡμ.
καὶ 19 ἔτη τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8) περιλαμβάνουσιν 6939,6018 ἡμ.
ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι ἡ λῆξις τοῦ 19ου τροπικοῦ ἔτους προηγεῖται τῆς λήξεως τοῦ 235ου σεληνιακοῦ μηνὸς κατὰ
0,0864035 ἡμ.
καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι 219,8984994820 ἐτῶν.

Ὥστε ἡ ἐννεακαιδεκαετηρὶς οὐκ ἔστιν ἀκριβής, ὡς ἐνόμισεν ὁ Μέτων.

γ΄) Ὁ ἐκ Βιθυνίας Ἵππαρχος, ὅστις τὸ 160 π. Χ. κατεσκεύασεν ἡμερολόγιον, συστήσας περίοδον ἐκ 304 ἐτῶν, ὑποτιθέμενος ὅτι τὰ 304 ἔτη περιλαμβάνουσιν ἀκρι-

βῶς 3760 σεληνιακοὺς μῆνας· Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Ἱππάρχου διδὸν εἰς τὸ ἔτος μῆκος

365 ἡμ. 5 ὥρ. 55′ λ. 19″ λ.

ὑποπίπτει εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ πλέον ἡμέρας ἐν διαστήματι

219,9 ἐτῶν.

δ′. Ἀλλ' ἐπισημότερος πάντων ὑπῆρξεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Ἰούλιος Καῖσαρ, οὗ τὸ ἡμερολόγιον ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἰουλιακὸν κληθέν, ἐπὶ 16 καὶ πλέον αἰῶνας ἦν ἐν παγκοσμίῳ χρήσει, ἀποτελοῦν καὶ σήμερον τὴν βάσιν τοῦ γρηγοριακοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

§ 13. Ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ φροντὶς τοῦ διατάττειν καὶ κανονίζειν τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους τοῦ ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ἦν ἐμπεπιστευμένη τοῖς ἱερεῦσι τῆς Ρώμης, οἵτινες ὁτὲ μὲν ἐξ ἀγνοίας, ὁτὲ δὲ καὶ ἐπίτηδες παρεμβάλλοντες πλείονας ἢ ὀλιγωτέρας ἡμέρας, διέφθειραν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Νουμᾶ οὕτως, ὥστε, ὅτε ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐγένετο pondifex maximus, εὗρε τὸ ἡμερολόγιον ἐν μεγάλῃ συγχύσει καὶ ἀνωμαλίᾳ, καὶ πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ τὸ 46 ἔτος π. Χ. προσεκάλεσεν ἐν Ρώμῃ τὸν διάσημον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἕλληνα ἀστρονόμον Σωσιγένη, καὶ τῇ ὑποδείξει καὶ βοηθείᾳ αὐτοῦ διώρθωσε τὸ ἡμερολόγιον, συστήσας περίοδον ἐκ 4 ἐτῶν, ὧν

τὰ 3 ἀπετελοῦντο ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ ἐκαλοῦντο **ἔτη κοινά,** anni communi καὶ

τὸ 1 ἀπετελεῖτο ἐκ 366 ἡμερῶν καὶ ἐκαλεῖτο **ἔτος δίσεκτον** annus bissextilis.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους εἰς τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον, 9 Δεκεμβρίου, κατεσκεύασεν ἕνα ἐνιαυτὸν ἐκ 445 ἡμερῶν, καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο 708 ἀπὸ κτί-

σεως Ρώμης ἐκλήθη ἔτος συγχύσεως, annus confusionis.

Τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον ἦν εἰς κοινὴν χρῆσιν ἐν πάσῃ τῇ Εὐρώπῃ μέχρι τοῦ ἔτους 1582, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης μέχρι σήμερον ποιοῦνται χρῆσιν αὐτοῦ ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ οἱ ὀρθόδοξοι λαοί.

Καίτοι τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον ἦν εἰς κοινὴν χρῆσιν, ἐν τούτοις ἡ ἀρχὴ τῆς χρονολογίας παρήλλασσε· διότι οἱ μὲν ρωμαῖοι ἠρίθμουν τὰ ἔτη ἀπὸ κτίσεως Ρώμης, 754 π. Χ. οἱ δὲ ἕλληνες ἀπὸ συστάσεως τῶν Ὀλυμπιάδων 776 π. Χ. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5508 π. Χ. καὶ ἄλλοι ἄλλως.

§ 14. Ἡ χριστιανικὴ χρονολογία.

Ἡ χριστιανικὴ χρονολογία εἰσήχθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ Βικτορίου ἢ Βικτορίνου τοῦ Ἀκουϊτιανοῦ περὶ τὸ 465 ἔτος, ὅστις ὡς ἀρχὴν τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας ἐτίθει τὸ ἔτος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Περὶ δὲ τὸ 530 ἔτος μοναχός τις Διονύσιος Ὁξύγονος, ὅστις ἐκ μετριοφροσύνης μικρὸν ἑαυτὸν ἀπεκάλει, ἐκ τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου πόντου ὁρμώμενος, καὶ ἡγούμενος ὢν μονῆς τινος ἐν Ρώμῃ, μετέθηκε τὴν ἀρχὴν τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ἀναστάσεως εἰς τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου. Ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς ὅμως αὐτοῦ ὑπέπεσεν εἰς λάθος μιᾶς Ὀλυμπιάδος, διότι τίθησι τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου κατὰ 4 ἔτη βραδύτερον, καὶ ἐντεῦθεν ἡ χρονολογικὴ ἀσυμφωνία πρὸς τὴν ἱστορικὴν διήγησιν τῶν ἱερῶν εὐαγγελιστῶν. Ἡμεῖς δὲ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν σήμερον ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χρονολογίαν οὐχὶ 1918 ἀλλὰ 1922.

Ἡ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ χρονολογία, ἥτις

καὶ διονυσιακὴ χρονολογία καλεῖται, μόλις κατὰ τὸν η΄. αἰῶνα ἐτέθη εἰς κοινὴν χρῆσιν πάντων τῶν χριστιανῶν, ἐκτὸς τῶν ρώσων, οἵτινες χρώμενοι πρὶν τῇ ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογίᾳ, μόλις ἐπὶ Πέτρου τοῦ μεγάλου 1725 παρεδέχθησαν τὴν χριστιανικὴν χρονολογίαν.

§ 15. Λελανθασμένον τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ὅτι τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Ἱππάρχου (§ 12, γ΄.) ἦν ἀκριβέστερον τοῦ ρωμαϊκοῦ ἐγίνωσκε βεβαίως ὁ ἀστρονόμος Σωσιγένης (§ 13), ἀλλ' εἰς τὴν ἁπλότητα καὶ εὐκολίαν τῆς χρήσεως ἀπιδών, παρεδέχθη τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Νουμᾶ, κατ' ἄλλους δὲ τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ ἀλεξανδρινοῦ ἡμερολογίου. Διὰ ταῦτα τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου ἐκ

365 ἡμερῶν καὶ 6 ὡρῶν

ἀποτελούμενον, ὃν μεῖζον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), παρέχει λάθος, ὅπερ ἐν ἐνὶ μὲν ἔτει ἰσοῦται τῇ διαφορᾷ

365,25 — 365,2422 = 0,0078 = 11′ λ. 13″,92 λ.

ἥτις καὶ **μετέμπτωσις** καλεῖται, ἐν ἔτεσι δὲ

128,205128205128

ἰσοῦται πρὸς μίαν ἡμέραν.

Ὅτι τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον παρεῖχε λάθος, ὅπερ ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων ηὔξανε, πρῶτος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ιδ΄. αἰῶνος παρετήρησε Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς, ὅστις καὶ προέτεινε τῷ βασιλεῖ Ἀνδρονίκῳ τῷ γέροντι διόρθωσιν, ἣν παρεδέξατο μὲν ὁ βασιλεύς, ἀλλ' ἀνέβαλε τὴν ἐφαρμογὴν διὰ τὸν φόβον τῆς τῶν ἁπλουστέρων συγχύσεως.

Ἐπίσης καὶ ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος τὸ 1453 ἀπεφάσι-

σε μὲν τὴν διόρθωσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὐτῆς δὲν ἐξετελέσθη ἐλλείψει καταλλήλου παρεμβολῆς.

§ 16. Ἰσημερία.

Συνεπείᾳ τῆς μετεμπτώσεως ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος, ὀπισθοβατικὴν ἐπὶ τῶν μηνολογιῶν ἔχουσα κίνησιν, μετετοπίσθη ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς θέσεως, ἢ μᾶλλον αἱ μηνολογίαι ἀπεμακρύνθησαν τῆς ἰσημερίας· διότι κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἐγίνετο τὴν 6 Μαΐου· κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἐγίνετο τὴν 24 Μαΐου· κατὰ τὸ ἔτος, καθ' ὃ συνεκροτήθη ἡ α΄. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴ σύνοδος 325, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος ἐγίνετο τὴν 21 Μαρτίου· ἐν δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος γίνεται τὴν 9 Μαρτίου. Ἐὰν δὲ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον μείνῃ, ὡς ἔχει, ἀδιόρθωτον, ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος θὰ διανύσῃ ὁλόκληρον τὸν κύκλον τοῦ ἔτους, καὶ θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν 9 Μαρτίου, ἢ μᾶλλον οἱ 12 μῆνες τοῦ ἔτους θὰ διέλθωσιν ἐκ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας καὶ θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν αὐτῶν μετὰ παρέλευσιν 46826 ἐτῶν.

§ 17. Γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Ἐκεῖνο, ὅπερ οὔτε ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ἐτόλμησε νὰ πράξῃ, οὔτε ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος ἠδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ, κατώρθωσεν ὁ ἰσχυρὰν θέλησιν ἔχων Πάπας Γρηγόριος ὁ ιγ΄, ὅστις ἀποφασίσας τὴν διόρθωσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου, τὸ ἔτος 1577 προσκαλεσάμενος ἐν Ρώμῃ πολλοὺς σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ ἐκ Τολήτου ἱερεὺς Σιακόνιος, ὁ ἐκ Βαμβέργης ἰησουΐτης Χρι-

στοφόρος Κλαύιος, καὶ ὁ ἐκ Βερώνης ἰατρὸς καὶ βαθὺς μαθηματικὸς Ἀλουΐσιος Λιλί, ἐπέταξεν αὐτοῖς δι' ἀδρᾶς ἀμοιβῆς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου.

Ἐπὶ τετραετίαν ἐργασθέντες οὗτοι, τὸ 1581 ὑπέβαλον τὰς πράξεις αὐτῶν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα, ἥτις ἀπέστειλεν αὐτὰς εἰς τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς καὶ εἰς πανεπιστήμιά τινα πρὸς ἐπιθεώρησιν. Λαβὼν δὲ ὁμόφωνον παρὰ πάντων ἐπιδοκιμασίαν, τὴν 24 Φεβρουαρίου 1582 ἐξέδωκε βούλλαν, δι' ἧς κατηργεῖτο τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ εἰσήγετο ἐν χρήσει τὸ νέον, τὸ καὶ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπικληθέν.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν μὲν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου Γρηγόριος ὁ ιγ'. διέταξεν, ἵνα ἡ ἐπιοῦσα τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1582 κληθῇ 15 Ὀκτωβρίου, πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τοῦ αὐτοῦ λάθους ἐν τῷ μέλλοντι ὥρισεν, ἵνα ἐκ τῶν ἐπαιωνίων ἐτῶν λογίζωνται ὡς δίσεκτα (§10) μόνον ἐκεῖνα, ὧν ὁ ἀριθμὸς διαιρεῖται ἀκριβῶς διὰ τοῦ 400. Ἐπαιώνια ἔτη καλοῦνται ἐκεῖνα, ὧν ὁ ἀριθμὸς λήγει εἰς δύο τοὐλάχιστον μηδενικά.

§ 18. Τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ οἱ διαμαρτυρόμενοι.

Τὸ οὕτω διορθωθὲν γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον εἰσήχθη εἰς πάσας τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας. Μόνοι οἱ διαμαρτυρόμενοι ἠρνήθησαν νὰ ἀποδεχθῶσιν αὐτό, ὡς ἐκ τοῦ Πάπα προκύψαν, καὶ ἐξηκολούθησαν ἔχοντες ἐν χρήσει τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον μέχρι τοῦ ἔτους 1669, ὁπότε ἀποφασίσαντες καὶ αὐτοὶ ἵνα εἰσαγάγωσι νέον ἡμερολόγιον, ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον διωρθωμένον» ἀνέθηκαν εἰς τὸν ἐν Ἰένῃ καθηγητὴν τῶν μαθηματικῶν Βέιγελον τὴν διόρθωσιν, ὅστις καὶ διώρθωσεν αὐτό. Κατορθώσας δὲ ἐπὶ τῇ βάσει ἀστρονομικῶν ἐπὶ τῆς σελήνης ὑπολογισμῶν, ἵνα προσδιορίσῃ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα, ἀπέδειξεν ἧττον πρὸς τοῦτο ἀκριβὲς τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου, ἐκ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1700, ὅτε ἔμελλεν, ἵνα εἰσαχθῇ παρὰ πᾶσι τοῖς διαμαρτυρομένοις τὸ νέον διωρθωμένον ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, ἀφῃρέθησαν 11 ἡμέραι οὕτως, ὥστε ἡ ἐπιοῦσα τῆς 18 Φεβρουαρίου 1700 ἐκλήθη πρώτη Μαρτίου.

Τὸ προτεσταντικὸν ἡμερολόγιον εἰσήχθη ἀμέσως κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1700 εἰς πάσας τὰς προτεσταντικὰς ἐν Γερμανίᾳ ἐπαρχίας, εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ τὴν Δανιμαρκίαν, καὶ μετὰ ἓν ἔτος εἰς τὴν Ἑλβετίαν, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1752 καὶ 1753 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σουηδίαν.

Κατὰ τὸ νέον αὐτῶν ἡμερολόγιον οἱ διαμαρτυρόμενοι τὸ 1724 καὶ 1744 ἑώρτασαν τὸ πάσχα 8 ἡμέρας ἐνωρίτερον τῶν καθολικῶν. Τὸ αὐτὸ δ' ἔμελλεν, ἵνα συμβῇ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1778, ὁπότε ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας Φρειδερῖκος ὁ β'. συμπαθῶν φαίνεται τοῖς καθολικοῖς, διέταξεν, ἵνα τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον γένηται δεκτὸν παρὰ πᾶσι τοῖς διαμαρτυρομένοις ὑπηκόοις αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς διαμαρτυρομένοις τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

§ 19. Λελανθασμένον τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ περίοδος τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου συνίσταται ἐκ 400 ἐτῶν, ὧν τὰ 303 κοινὰ ὄντα, ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, περιλαμβάνουσιν 110595 ἡμέρας, τὰ δὲ 97 δίσεκτα ὄντα, ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, περιλαμβάνουσι 35502 ἡμέρας.

Τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν τούτων 110595+35502= 146097, διαιρούμενον διὰ τοῦ 400, ἀριθμοῦ τῆς γρηγοριακῆς περιόδου, δίδωσι πηλίκον, ὅπερ δεικνύει τὸ μῆκος τοῦ γρηγοριακοῦ ἔτους, ἀποτελουμένου ἐκ

365,2425=365 ἡμ. 5 ὡρ. 49′ λ. 12″ λ.

ἐξ οὗ φαίνεται, ὅτι τὸ μῆκος τοῦ ἔτους τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου, ὂν μεῖζον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), ὑποπίπτει εἰς λάθος, ὅπερ ἐν ἑνὶ μὲν ἔτει ἰσοῦται τῇ διαφορᾷ

365,2425 — 365,2422=0,0003=25″, 92 λ.

ἐν διαστήματι δὲ 3333,33333 ἐτῶν

ἢ 3333 ἐτ. 121 ἡμ. 17 ὡρ. 56′ λ. 15″ λ.

γίνεται ἴσον πρὸς μίαν ἡμέραν, καὶ τὸ λάθος τοῦτο αὐξάνει κατὰ μίαν ἡμέραν μετὰ πᾶσαν περίοδον 3333,33333 ἐτῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1582 ἡ μετέμπτωσις (§ 15) ἦν ἴση πρὸς

9 ἡμ. 19 ὥρ. 18 λ′ 38″ λ.

καὶ ἐλήφθη ἴση πρὸς 10 ἡμέρας. Κατὰ τὸ ἔτος 1900 ἡ μετέμπτωσις ἦν ἴση πρὸς

12 ἡμ. 6 ὥρ. 50′ λ. 24″ λ.

καὶ ἐλήφθη ἴση πρὸς 13 ἡμέρας. Ἡ μετέμπτωσις ἔσται ἴση 13 ἡμέραις κατὰ τὸ ἔτος

1991,66666

ἢ 1991 ἔτ. 31 Αὐγ. 11 ὥρ. 52′ λ. 30″ λ. π. μ.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος 1900 ἡ μετέμπτωσις ἦν 12 ἡμερῶν, τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ὡς δίσεκτον καὶ νὰ προστεθῇ μία ἡμέρα εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου·

ἀλλὰ τὸ ἔτος 1900, μὴ διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ τοῦ 400, ἀριθμοῦ τῆς γρηγοριακῆς περιόδου, ἐλήφθη ὡς κοινὸν ἔτος (§ 10), καὶ συνεπείᾳ τούτου, μὴ προστεθείσης μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου, ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία, μετατοπισθεῖσα, ἀνῆλθεν ἀπὸ τῆς 21 εἰς τὴν 22 Μαρτίου, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο ἡμερομηνιῶν.

	Φεβρουαρ.	Μαρτ.	Ἰσημερία	
1900	27, 28, 29.	1, 2. . . 20, 21*, 22.	ὀρθὴ ἡμερομ.	
	27, 28, 1.	2, 3. . . 21, 22*, 23.	ἐσφαλμ.	»

ἀλλὰ συνεπείᾳ τῆς μετεμπτώσεως τὸ λάθος τοῦτο θὰ διορθωθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ οὕτως, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 1991 ἡ ἰσημερία θὰ ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὴν 21 Μαρτίου.

§ 20. Κατασκευὴ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ἡ ἡμετέρα ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις καὶ μόνη ἔχει ἐν χρήσει τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, διότι καὶ ἡ νέα ρωσικὴ κυβέρνησις, κατὰ τὰς δηλώσεις τῶν ἐφημερίδων, παρεδέξατο τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον, θᾶττον ἢ βράδιον θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, ἵνα διορθώσῃ αὐτό, διότι ἐκτὸς τῶν λόγων τῆς ἀπομονώσεως, ἐν τῷ παρόδῳ τῶν αἰώνων, συνεπείᾳ τῆς ὀπισθοβατικῆς ἐπὶ τῶν μηνολογιῶν κινήσεως τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας (§ 16), θὰ ἐπιστῇ καιρός, καθ' ὃν τὸ μὲν ἅγιον Πάσχα θὰ τελῇ ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ τοῦ Νοεμβρίου, τὴν δὲ γέννησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ ἑορτάζῃ ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ.

Διορθοῦσα ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, ὀφείλει ἐν πρώτοις μέν, ἵνα ἐπαναγάγῃ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν ἀπὸ τῆς 9 εἰς τὴν 21 Μαρτίου, ἀφαιροῦσα ἀπὸ μηνός τινος, μὴ ἔχοντος ἑορτάς, 12 ἡμέρας· εἶτα δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ αὐτοῦ λάθους ἐν τῷ μέλλοντι συστήσῃ

περίοδον ἐτῶν τοιαύτην, ὥστε τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν τῶν ἐτῶν αὐτῆς, διαιρούμενον διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν νὰ παρέχῃ πηλίκον ἴσον πρὸς τὸ μέσον μῆκος τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), ἢ ἐλάχιστα διαφέρον αὐτοῦ.

Ἡ εὕρεσις τοιαύτης περιόδου ἐτῶν ἀπολύτου ἀκριβείας καὶ ἁπλότητος ἅμα ἐστίν, ἂν μὴ ἀδύνατος, ἀλλὰ πολὺ δύσκολος καθ' ἡμᾶς· διότι, ἐὰν ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀπόλυτον ἀκρίβειαν, θὰ ἀπολέσωμεν τὴν ἀναγκαίαν ἁπλότητα, ἥτις ἐστὶν ἀπαραίτητος· καθόσον τὸ ἡμερολόγιον, μὴ ὂν κτῆμα ἑνὸς ἢ δύο προσώπων, ἀλλὰ παντὸς τοῦ λαοῦ, δέον ἵνα ᾖ καταληπτὸν καὶ προσιτὸν τοῖς πᾶσιν οὕτως, ὥστε καὶ ὁ ἁπλοϊκώτερος τῶν ἀνθρώπων νὰ εὑρίσκῃ εὐκόλως, ἂν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἐστὶ κοινὸν ἢ δίσεκτον (§ 10).

Ἡμεῖς σχετικῶς ἀκριβεστέραν καὶ ἁπλουστέραν ἅμα περίοδον θεωροῦμεν τὴν ἐξ 128 ἐτῶν ἀποτελουμένην, διότι ἐν διαστήματι 128 ἐτῶν, (§ 15), ἡ μετέμπτωσις γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν. Ὅθεν, ἐὰν συστήσωμεν περίοδον ἐξ 128 ἐτῶν, καὶ πᾶν ἔτος αὐτῆς, διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ 4, λαμβάνωμεν ὡς δίσεκτον, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου 128ου, ὅπερ πάντοτε θὰ λαμβάνηται ὡς κοινὸν ἔτος ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενον, ἐπὶ 128 ἔτη θὰ ἔχωμεν 97 ἔτη κοινὰ ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, καὶ 31 ἔτη δίσεκτα, ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενα.

Ἐὰν τὸ ἄθροισμα τῶν ἡμερῶν τῶν ἐτῶν τούτων διαιρέσωμεν διὰ τοῦ 128, ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν τῆς περιόδου ἡμῶν, εὑρίσκομεν πηλίκον ἐλάχιστα διαφέρον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους. Ὅθεν ἔχομεν·

$$97\times365=35405 \quad \text{ἡμ.}$$

καὶ

$$31\times366=11346 \quad \text{ἡμ.}$$

καὶ

$$\frac{35405+11346}{128}=\frac{46751}{128}=365{,}2421875 \quad \text{ἡμ.}$$

ὅπερ ἐστὶν ἔλασσον τοῦ μέσου μήκους τοῦ τροπικοῦ ἔτους (§ 8), κατὰ τὴν διαφορὰν

$$365{,}2422-365{,}2421875=0{,}0000125=1'',08 \text{ λ.}$$

Τὸ λάθος τοῦτο γίνεται ἴσον πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι 80000 ἐτῶν· ἀλλὰ πολιτικὸν ἔτος, ὑποπίπτον εἰς λάθος μιᾶς ἐπὶ ἔλαττον ἡμέρας ἐν διαστήματι 80 χιλιάδων ἐτῶν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔτος ἀπολύτου ἀκριβείας. Τὸ ἐκ τῆς διορθώσεως λοιπὸν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου προκύπτον ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἀποτελεῖται ἐκ

365 ἡμ. 5 ὡρ. 48′ λ. 45″ λ.

Ἡ δὲ διαφορά, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου

$$365{,}2425-365{,}2421875=0{,}0003125$$

δεικνύει, ὅτι μετὰ πᾶσαν περίοδον 3200 ἐτῶν τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον θὰ ἀπομακρύνηται τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου κατὰ μίαν ἡμέραν οὕτως, ὥστε μετὰ 80 χιλιάδας ἐτῶν τὸ μὲν γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον θὰ προηγῆται τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας κατὰ 24 ἡμέρας, τὸ δὲ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ ἔπηται αὐτῆς κατὰ μίαν ἡμέραν· ἄλλαις λέξεσι μετὰ 80 χιλιάδας ἐτῶν θὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ ἡμερομηνίας μεταξὺ τῶν δύο ἡμερολογίων 25 ἡμερῶν.

§ 31. Καθορισμὸς τῶν δισέκτων ἐτῶν.

Ἐάν, (ὡς εἴρηται ἐν § 20), δι' ἀφαιρέσεως 12 ἡμερῶν ἐκ μηνός τινος, ἐπαναγάγωμεν σήμερον τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21 Μαρτίου, καὶ ἐξακολουθήσωμεν λαμβάνοντες πᾶν ἔτος, διὰ 4 διαιρούμενον, ὡς δίσεκτον μέχρι τοῦ ἔτους 1991, ἐπειδὴ ἡ μετέμπτωσις γίνεται ἴση πρὸς 13 ἡμέρας (§ 19), κατὰ τὸ ἔτος

1991,6666666666 (1)

τὸ ἔτος 1992, καίπερ ὂν δίσεκτον, ληφθήσεται ὡς ἔτος κοινόν (§ 10), μὴ προστιθεμένης ἡμέρας εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου, διότι ἡ μία ἡμέρα προσετέθη ἤδη ἐκ τῆς μετεμπτώσεως (§ 15).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μετέμπτωσις γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι

128,205128205128 (2)

ἐὰν τὰ ἔτη ταῦτα (2) διπλασιάσωμεν καὶ προσθέσωμεν εἰς τὰ ἀνωτέρω ἔτη (1), ἔχομεν·

2248,07692307692 (3)

Ἐὰν παραλείψωμεν πρὸς στιγμὴν τὸ δεκαδικὸν μέρος τῶν ἐτῶν τούτων (3), ὅπερ ἰσοῦται πρὸς 28 ἡμ. 2 ὥρ. 45′ λ. 22″ λ.,

καὶ λάβωμεν μόνον τὸν ἀκέραιον 2248, καθὼς καὶ μόνον τὸ ἀκέραιον μέρος τῶν ἐτῶν (2), διότι ἡ περίοδος ἡμῶν συνίσταται ἐξ 128 ἐτῶν

ἐπειδὴ 2248—128=2120

καὶ 2120—128=1992

συμπεραίνομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1992 καὶ ἑξῆς πᾶν ἔτος ὂν ἄθροισμα τοῦ ἀριθμοῦ 1992 καὶ πολλαπλασίου τινὸς τοῦ ἀριθμοῦ 128, καίπερ ὂν δίσεκτον, δέον νὰ μὴ λαμβάνηται ὡς δίσεκτον, ἀλλ' ὡς ἔτος κοινόν, ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενον, δηλαδὴ μετὰ τὴν ἐπαναγωγὴν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου, πᾶν ἔτος διαιρούμενον ἀκριβῶς διὰ 4 πρέπει νὰ λαμβάνηται ὡς δίσεκτον, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κατωτέρω πίνακι ἀναφερομένων ἐτῶν.

§ 22. Πίναξ τῶν μὴ δισέκτων ἐτῶν.

	ἔτη
1992 + (0×128) =	1992
1992 + (1×128) =	2120

	ἔτη
1992 + (2×128) =	2248
1992 + (3×128) =	2376
1992 + (4×128) =	2504
1992 + (5×128) =	2632
1992 + (6×128) =	2760
1992 + (7×128) =	2888
1992 + (8×128) =	3016
1992 + (9×128) =	3144
1902 + (10×128) =	3272
1992 + (11×128) =	3400
1992 + (12×128) =	3528
1992 + (13×128) =	3656
1992 + (14×128) =	3784
1992 + (15×128) =	3912
1992 + (16×128) =	4040
1992 + (17×128) =	4168
1992 + (18×128) =	4296
1992 + (19×128) =	4424
1992 + (20×128) =	4552
1992 + (21×128) =	4680
1992 + (22×128) =	4808
1992 + (23×128) =	4936
1992 + (24×128) =	5064
1992 + (25×128) =	5192
1992 + (26×128) =	5320
1992 + (27×128) =	5448
1992 + (28×128) =	5576
1992 + (29×128) =	5704
1992 + (30×128) =	5832

ΜΕΓΑ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

Καὶ οὕτω καθεξῆς ἐργαζόμενοι, εὑρίσκομεν πάντα τὰ ἔτη, ἅτινα, καίπερ ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν δισέκτων ἐτῶν, θὰ λαμβάνωνται ὡς ἔτη κοινά, ἐκ 365 ἡμερῶν ἀποτελούμενα, καὶ οὐχὶ ὡς δίσεκτα.

Κατὰ ταῦτα, ἵνα γινώσκωμεν, ἂν ἔτος τι δίσεκτόν ἐστι κοινόν, ἀφαιροῦμεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν 1992, καὶ τὴν διαφορὰν διαιροῦμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 128, καὶ ἐὰν εὕρωμεν ὑπόλοιπον 0, συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ ἔτος ἐκεῖνο οὐκ ἔστι δίσεκτον ἀλλὰ κοινόν.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀριθμὸς 1992 διαιρούμενος διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 128 ἀφίησιν ὑπόλοιπον 72, ἕπεται ὅτι πᾶν ἔτος ἀπὸ τοῦ 1992 καὶ ἑξῆς, διαιρούμενον διὰ τοῦ 128 καὶ καταλεῖπον ὑπόλοιπον 72, οὐκ ἔστι δίσεκτον ἀλλὰ κοινόν.

§ 23. Διαφορὰ τῶν ἡμερομηνιῶν τῶν δύο ἡμερολογίων γρηγοριακοῦ καὶ ἑλληνικοῦ.

Πρὸς ἐπαναγωγὴν τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου, ὅπου ἦν κατὰ τὸ ἔτος 325, ὅτε συνεκροτήθη ἡ α'. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὀφείλομεν νὰ καλέσωμεν τὴν 2 Ἰουλίου ἢ τὴν 2 Ὀκτωβρ. ἔτους τινὸς 14 Ἰουλίου ἢ 14 Ὀκτωβρ., ὁπότε ἡ μὲν ἰσημερία τοῦ ἔαρος θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν 21 Μαρτίου, τὸ δὲ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ διαφέρῃ, ἑπόμενον τοῦ γρηγοριακοῦ, κατὰ μίαν ἡμέραν· δηλαδή, ἐὰν ἡμεῖς κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἔχωμεν 9 Ἰουλίου, οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ γρηγοριακῷ ἡμερολογίῳ θὰ ἔχωσι 10 Ἰουλίου, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη θὰ ἐξακολουθήσῃ ὑπάρχουσα μέχρι τοῦ ἔτους 1992, ὁπότε τὰ δύο ἡμερολόγια, γρηγοριακὸν καὶ ἑλληνικόν, θὰ συμπέσωσι, συγχρόνως βαδίζοντα καὶ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν δεικνύοντα μέχρι τοῦ ἔτους 2100, διότι τὸ ἔτος 1992 κατὰ μὲν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ ἦνε κοινόν, κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν θὰ ἦνε δίσεκτον, καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς μὲν θὰ ἔχωμεν τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1992 μετὰ 28 ἡμερῶν, οἱ δὲ καθολικοὶ θὰ ἔχωσιν αὐτὸν μετὰ 29 ἡμερῶν, ἡ πρώτη Μαρτίου 1992 καὶ πᾶσαι αἱ ἑφεξῆς ἡμερομηνίαι θὰ ὦσι κοιναὶ καὶ αἱ αὐταὶ εἰς ἀμφότερα τὰ ἡμερολόγια μέχρι τῆς 28 Φεβρουαρίου 2100. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔτος 2100 κατὰ μὲν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ ἦνε δίσεκτον, κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον θὰ ἦνε κοινόν, θὰ ἀποχωρισθῶσι πάλιν τὰ δύο ἡμερολόγια, καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 2100 θὰ προηγῆται τὸ γρηγοριακὸν κατὰ μίαν ἡμέραν μέχρι τοῦ 2120, ὁπότε θὰ συμπέσωσι καὶ πάλιν, συγχρόνως βαδίζοντα ἀπὸ τοῦ 2120 μέχρι τοῦ 2200. Καὶ οὕτω καθεξῆς τὰ δύο ἡμερολόγια, ἑλληνικὸν καὶ γρηγοριακόν, ὁτὲ μὲν θὰ συμβαδίζωσι, συγχρόνως δεικνύοντα τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, ὁτὲ δὲ θὰ προηγῆται τὸ γρηγοριακὸν κατὰ μίαν ἡμέραν μέχρι τινός, ὁπότε θὰ προηγῆται ὁριστικῶς τὸ ἑλληνικὸν καὶ θὰ ἕπηται τὸ γρηγοριακὸν κατὰ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ἡμέρας καὶ καθεξῆς, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀκολούθῳ πίνακι.

§ 24. Πίναξ δεικνύων τὴν διαφορὰν καὶ τὴν σύμπτωσιν τῶν ἡμερομηνιῶν τῶν δύο ἡμερολογίων γρηγοριακοῦ καὶ ἑλληνικοῦ.

1918 — 1992	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.	
1992 — 2000	συμπίπτουσι.	
2000 — 2100	συμπίπτουσι.	
2100 — 2120	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.	
2120 — 2200	συμπίπτουσι.	
2200 — 2248	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.	
2248 — 2300	συμπίπτουσι.	
2300 — 2376	γρηγορ. προηγεῖται 1 ἡμ.	

2376 — 2400		συμπίπτουσι.
2400 — 2500		συμπίπτουσι.
2500 — 2504	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
2504 — 2600		συμπίπτουσι.
2600 — 2632	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
2632 — 2700		συμπίπτουσι.
2700 — 2760	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
2760 — 2800		συμπίπτουσι.
2800 — 2888		συμπίπτουσι.
2888 — 2900	ἑλλην.	προηγεῖται 1 ἡμ.
2900 — 3000		συμπίπτουσι.
3000 — 3016	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
3016 — 3100		συμπίπτουσι.
3100 — 3144	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
3144 — 3200		συμπίπτουσι.
3200 — 3272		συμπίπτουσι.
3272 — 3300	ἑλλην.	προηγεῖται 1 ἡμ.
3300 — 3400		συμπίπτουσι.
3400 — 3500		συμπίπτουσι.
3500 — 3528	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
3528 — 3600		συμπίπτουσι.
3600 — 3656		συμπίπτουσι.
3656 — 3700	ἑλλην.	προηγεῖται 1 ἡμ.
8700 — 3784		συμπίπτουσι.
3784 — 3800	ἑλλην.	προηγεῖται 1 ἡμ.
3800 — 3900		συμπίπτουσι.
3900 — 3912	γρηγορ.	προηγεῖται 1 ἡμ.
3912 — 4000		συμπίπτουσι.
4000 — 4040		συμπίπτουσι.
4040 — 4100	ἑλλην.	προηγεῖται 1 ἡμ.
4100 — 4168		συμπίπτουσι.
4168 — 4200	ἑλλην.	προηγεῖται 1 ἡμ.

Καὶ οὕτω καθεξῆς τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θὰ προηγῆται.

§ 25. Ὁ χρόνος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Καταλληλοτέραν περίστασιν καὶ εὐθετώτερον χρόνον ὅπως τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν καὶ χρῆσιν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον θεωροῦμεν τὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι τοῦ 1925, διότι ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ἐφαρμογῆς μέχρι τοῦ ἔτους 1992, τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον, μὴ συμπίπτον τῷ γρηγοριακῷ ἡμερολογίῳ, οὐδένα τῶν συγχρόνων ὀρθοδόξων χριστιανῶν θὰ σκανδαλίσῃ ἐπὶ ἐκφραγκισμῷ (οὐδεὶς θὰ εἴπῃ· θέλουν νὰ μᾶς φραγκέψουν). Ἐπειδὴ δὲ ἡ παροῦσα γενεὰ τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐκλείψῃ σχεδὸν πᾶσα μέχρι τοῦ ἔτους 1992, οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν γεννηθησόμενοι ὀρθόδοξοι, μὴ γινώσκοντες ἄλλο ἡμερολόγιον, εἰμὴ τὸ ἑλληνικόν, ὅπερ θὰ διαφέρῃ τοῦ γρηγοριακοῦ κατὰ μίαν ἡμέραν, οὐδόλως θὰ ἐκπλαγῶσι, βλέποντες κατὰ τὸ ἔτος 1992 τὴν σύμπτωσιν τῶν δύο ἡμερολογίων, διότι θὰ γινώσκωσιν αὐτὴν ἐκ τῶν προτέρων.

Ἐὰν σήμερον δὲν τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον, μόνον μετὰ τὸ ἔτος 2100 θὰ ᾖ δυνατὴ ἡ ἐφαρμογή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀσκανδαλίστως, διότι μόνον ἐπὶ 20 ἔτη διαρκεῖ ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἡμερολογίων κατὰ μίαν ἡμέραν.

Διὰ ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι μεγάλη καὶ μάλιστα πολλῷ μείζων τῆς τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ ιγ΄. ἔσται ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐκείνου Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς συνόδου, ἐὰν λάβωσι τὴν πρωτοβουλίαν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος, ἀποφασίζοντες τὴν διόρθωσιν τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου δι' ἐπισήμου πράξεως τῆς Ἐκκλησίας. Λαμβανομένης δὲ ἅπαξ

τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν γενήσεται λίαν εὐκόλως καὶ ἀθορύβως, συνεννοουμένης τῆς Ἐκκλησίας δι' ἐγκυκλίων μετὰ τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων πατριαρχείων καὶ αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ διὰ τοῦ τύπου καὶ τῶν ἱερέων προετοιμαζομένου ἐπ' ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου.

Ἐλέχθη (ἐν § 20), ὅτι ἡ ἡμετέρα ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκτὸς τῶν λόγων τῆς ὀπισθοβατικῆς ἐπὶ τῶν μηνολογιῶν κινήσεως τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, θὰ περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅπως διορθώσῃ τὸ ἰουλικὸν ἡμερολόγιον, ἵνα μὴ μείνῃ ἀπομεμονωμένη, διότι σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος παρεδέξατο σήμερον τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον. Ἀλλ' ἐφαρμόζουσα τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον δὲν θὰ μείνῃ πάλιν ἀπομεμονωμένη ἡ Ἐκκλησία; Τοῦτό ἐστιν ἄγνωστον, διότι ἀμφότερα τὰ ἡμερολόγια ἐπὶ δύο καὶ πλέον χιλιάδας ἐτῶν, συμπίπτοντα, σχεδὸν συμβαδίζουσι καὶ μόνον κατὰ μίαν ἡμέραν διαφέρουσιν ἀλλήλων ἔστιν ὅτε· ἑπομένως οὐδεὶς δύναται νὰ προΐδῃ ποῖον ἐκ τῶν δύο ἡμερολογίων θὰ ἐπικρατήσῃ παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς· πάντως ὅμως τὸ ὀρθότερον καὶ ἀκριβέστερον θὰ ὑπερισχύσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν κατισχύσῃ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον, πάλιν ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἀπομεμονωμένη ἐὰν μείνῃ, θὰ δικαιολογῆται ὡς τῷ ὀρθοτέρῳ καὶ ἀκριβεστέρῳ χρωμένη ἡμερολογίῳ.

Καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἠδυνήθημεν νὰ κατασκευάσωμεν ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ εἰδικώτεροι καὶ ἐμπειρότεροι ἡμῶν δύνανται νὰ κατασκευάσωσιν ἴσως τελειότερα καὶ ἀκριβέστερα, ἡ δὲ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἡμῶν δύναται νὰ προτιμήσῃ λαμβάνουσα τὸ τελειότερον.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΣΧΑΛΙΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Ἐπειδὴ οἱ πασχάλιοι πίνακες τυγχάνουσιν ἀναπόσπαστον μέρος παντὸς ἡμερολογίου, κατασκευάζομεν αὐτοὺς ἑφεξῆς, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν πάσας τὰς περιπτώσεις ἑκάστου τῶν τριῶν ἡμερολογίων, ἰουλιακοῦ, γρηγοριακοῦ καὶ ἑλληνικοῦ οὕτως, ὥστε ἔχομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα

α΄.) Κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

β΄.) Κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

γ΄.) Κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

δ΄.) Κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· καὶ

ε΄.) Κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ.

Ἡ δὲ ἡμετέρα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται κατ' ἐκλογὴν νὰ προτιμήσῃ τοὺς ὀρθοτέρους πασχαλίους πίνακας.

Ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν πασχαλίων πινάκων ποιούμεθα χρῆσιν τῶν τύπων καὶ τῆς ἁπλουστάτης μεθόδου τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου ἡμῶν καὶ καθηγητοῦ τῶν φυσικομαθηματικῶν ἔν τε τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ σχολῇ καὶ τῇ κατὰ Φανάριον Μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ καὶ διδασκάλου πάντων τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἀνατολῆς κ. Γεωργίου Α. Λιανοπούλου, εἰς οὗ τὴν διδασκαλίαν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς τὰς φυσικομαθηματικὰς γνώσεις ἡμῶν· διότι διὰ τοῦ τρόπου καὶ τῆς μεθόδου αὐτοῦ φθάνομεν πολὺ ταχύτερον, εὐκολώτερον καὶ ἁπλούστερον εἰς τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα.

§ 26. Προσδιορισμὸς τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα.

Ἥ τε ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ δυτικὴ καθολικὴ Ἐκκλησία, στειχοῦσαι ἐπακριβῶς ταῖς διατάξεσι τῆς α΄. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου, προσδιορίζουσι τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου Πάσχα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα, τὴν δὲ μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα προσδιορίζουσι διὰ τῶν ἐπακτῶν, τὰς δὲ ἐπακτὰς ὑπολογίζουσι διὰ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

§ 27. Κύκλος τῆς σελήνης κατὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Κύκλος τῆς σελήνης, ἢ χρυσοῦς ἀριθμός, ἢ numerus aureus ἔτους τινὸς καλεῖται ὁ ἀριθμὸς τῆς τάξεως τοῦ ἔτους τούτου, ἣν ἔχει ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι, εἰς ἣν ἀνήκει.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, παραδεχομένη ὡς ἀρχὴν

τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου τὸ ἔτος 5508 π. Χ. καὶ ὡς ἀρχὴ ν τῆς πρώτης ἐννεακαιδεκαετηρίδος τὸ ἔτος 326 μ. Χ. πρὸς εὕρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ἐφαρμόζει τοὺς ἑξῆς δύο τύπους·

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{5508+\alpha}{19}$$

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha-325}{19}$$

ἐν οἷς τὸ α παριστᾷ τὰ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἔτη καὶ ἑξῆς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀριθμὸς 5508, διαιρούμενος διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 17=19—2, πρὸς εὕρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ποιεῖται χρῆσιν τῶν ἑξῆς δύο τύπων·

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+17}{19}$$

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha-2}{19}$$

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1922 καὶ ἑξῆς ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρίς, ἡ 391η ἀπὸ κτίσεως κόσμου, καὶ ἡ 84η ἀπὸ τοῦ ἔτους 326 μ. Χ., πρὸς εὕρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1922 καὶ ἑξῆς ἐφαρμόζομεν τὸν τύπον·

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha-1921}{19}$$

§ 28. Κύκλος τῆς σελήνης κατὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, παραδεχομένη ὡς ἀρχὴν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου τὸ ἔτος 5492, εὑρίσκει τὸν κύκλον τῆς σελήνης διὰ τοῦ ἑξῆς τύπου·

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{5492+\alpha}{19}$$

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀριθμὸς 5492, διαιρούμενος διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 1, ὁ κύκλος τῆς σελήνης εὑρίσκεται διὰ τοῦ ἑξῆς τύπου·

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+1}{19}$$

Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1919 καὶ ἑξῆς διὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρίς, ἡ 390ὴ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ κύκλου τῆς σελήνης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1919 καὶ ἑξῆς θὰ ἰσχύῃ ὁ τύπος·

$$\text{κ. σ.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha-1918}{19}$$

Κατὰ μὲν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὁ κύκλος τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1918 ἐστι 16, διότι

$$\frac{1918-2}{19} = \text{πηλ. } 100+\text{ὑπολ. } 16, \quad \text{καὶ σ. κ.} = 16$$

Κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ὁ κύκλος τῆς σελήνης τοῦ ἔτους 1918 ἐστι 0=19, διότι

$$\frac{1918+1}{19} = \text{πηλ. } 101+\text{ὑπολ. } 0 = 19 \quad \text{καὶ σ. κ.} = 19$$

§ 29. Ἐπακτή.

Ἐπακτὴ ἔτους τινὸς καλεῖται ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου τοῦ ἔτους τούτου. Ἡ ἐπακτὴ ἐστι διττή· ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἀστρονομική.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ λέγεται ἐκείνη, δι' ἧς ἑκατέρα τῶν Ἐκκλησιῶν προσδιορίζει τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ ἡμερολόγιον αὐτῆς.

Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ λέγεται ἐκείνη, ἥτις δεικνύει ἀκριβῶς τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου δεδομένου τινὸς ἔτους.

§ 30. Ὑπολογισμὸς τῶν ἐπακτῶν.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν ἐπακτῶν αὐτῆς ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἑξῆς τύπου·

$$\text{ε.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\kappa\times 11}{30}$$

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν ἐπακτῶν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ 2199 ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἑξῆς τύπου·

$$\text{ε.} = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{18+\kappa\times 11}{30}$$

Κατὰ μὲν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστιν 26, διότι κ = 16

$$\text{καὶ } \frac{16\times 11}{30} = \text{πηλ. } 5+\text{ὑπολ. } 26, \text{ καὶ ἐπακτὴ } 1918=26$$

Κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστι 17, διότι κ = 0 = 19

$$\text{καὶ } \frac{18+19\times 11}{30} = \text{πηλ. } 7+\text{ὑπολ. } 17,$$

καὶ ἐπακτὴ 1918 = 17

§ 31. Ὑπολογισμὸς τῶν ἐπακτῶν μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος.

Πασῶν τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν οἱ πασχαλιογράφοι τὴν μὲν μεταξὺ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ σεληνιακοῦ ἔτους

διαφορὰν λαμβάνοντες ἴσην πρὸς 11 ἡμέρας, τὸν δὲ σεληνιακὸν μῆνα ἴσον πρὸς 30 ἡμέρας, ὑπολογίζουσι τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος ὡς ἑξῆς· Διὰ τῶν τύπων τῶν ἐπακτῶν εὑρίσκουσι τὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους, καθ' ὃ ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρίς, καὶ εἰς τὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους τούτου προστιθέντες τὸν ἀριθμὸν 11, εὑρίσκουσι τὴν ἐπακτὴν τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, καὶ εἰς ταύτην προστιθέντες αὖθις τὸν ἀριθμὸν 11, εὑρίσκουσι τὴν ἐπακτὴν τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος καὶ οὕτω καθεξῆς ἐργάζονται μέχρις οὗ εὕρωσι τὴν ἐπακτὴν καὶ τοῦ τελευταίου ἔτους τῆς ἐννεακαιδεκαετηρίδος. Ὅταν δὲ τὸ ἄθροισμα ἐν τῷ μεταξὺ καθίσταται ἴσον ἢ μεῖζον τοῦ ἀριθμοῦ 30, ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἀριθμὸν 30, καὶ ἡ διαφορὰ δεικνύει τὴν ἐπακτήν.

Οὕτω κατὰ μὲν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρὶς κατὰ τὸ ἔτος 1922, καθ ὃ ἔχομεν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον 11. Ὅθεν λαμβάνομεν·

11 = ἐπακτῇ 1922
11+11=22 = ἐπακτῇ 1923
22+11=33, καὶ 33−30=3 = ἐπακτῇ 1924
3+11=14 = ἐπακτῇ 1925

Κατὰ δὲ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρὶς κατὰ τὸ ἔτος 1919, καθ' ὃ ἡ ἐπακτὴ κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιόν ἐστιν 29. Ὅθεν λαμβάνομεν·

29 = ἐπακτῇ 1919
29+11=40 καὶ 40−30=10 = ἐπακτῇ 1920
10+11=21 = ἐπακτῇ 1921
19+11=30 καὶ 30−30=0 = ἐπακτῇ 1930

Καὶ οὕτω καθεξῆς ἐργαζόμενοι εὑρίσκομεν τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, αἵτινές εἰσιν ἐπακταὶ καὶ τῶν ἀντιστείχων ἐτῶν τῶν ἑπομένων ἐννεακαιδεκαετηρίδων.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔτος 1922, διαιρούμενον διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 3, κατασκευάζομεν τὸν ἑξῆς πίνακα τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

§ 32. Πίναξ σταθερὸς καὶ αἰώνιος τῶν ἐπακτῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

υ	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	0	1	2	υ
ε	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	ε

ἐν ᾧ ἡ πρώτη ὁριζοντία σειρά, ἡ ἔχουσα ἑκατέρωθεν υ, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἡ δευτέρα ὁριζοντία σειρά, ἡ ἔχουσα ἑκατέρωθεν ε, περιλαμβάνει τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος.

Διὰ τοῦ πίνακος τούτου δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν παντὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ 1 μ. Χ. ἔτους μέχρι τοῦ ἀπείρου, διαιροῦντες τὸ δοθὲν ἔτος διὰ 19 καὶ λαμβάνοντες τὸ

ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης μένον ὑπόλοιπον, εἶτα ἀποβλέποντες εἰς τὸν πίνακα καὶ λαμβάνοντες ὡς ἐπακτὴν τοῦ δοθέντος ἔτους τὸν ἀριθμόν, ὅστις εὑρίσκεται κάτωθεν τοῦ ὑπολοίπου.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστιν 26, διότι τὸ 1918, διαιρούμενον διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 18. Κάτωθεν τοῦ ὑπολοίπου 18 ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς 26, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου 1918 ἐστιν 26 ἡμερῶν.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 5434 μ. Χ. ἐστιν 7, διότι τὸ ἔτος 5434, διαιρούμενον διὰ 19, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 0. Κάτωθεν δὲ τοῦ ὑπολοίπου 0 ὑπάρχει ὁ ἀριθμὸς 7, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 5434.

§ 33. Λάθος τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Οἱ θεοφόροι πατέρες τῆς α΄. ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου (325 μ. Χ.), συνελθόντες ἵνα δογματίσωσι καὶ οὐχὶ ἵνα ἀστρονομήσωσι, παρεδέξαντο ὡς ἀληθῆ τὴν ὑπὸ πάντων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν ὡς ἀκριβῆ θεωρουμένην ἐννεακαιδεκαετηρίδα τοῦ Μέτωνος (§ 12 β΄.) ὅτι δῆλα δὴ μετὰ πᾶσαν περίοδον 19 ἐτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν μηνολογίαν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπανέρχονται αἱ αὐταὶ φάσεις τῆς σελήνης, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεωρίας ταύτης παρέδωκαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς τύπους(1), δι' ὧν εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα ἑκάστου ἔτους.

Τὴν θεωρίαν ταύτην τοῦ Μέτωνος παραδέχονται ὡς

1. Τοῦτο μανθάνομεν ἐκ τῶν πασχαλίων ἐπιστολῶν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου καὶ τοῦ Κυρίλλου, πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.

ἀληθῆ μέχρι σήμερον καὶ πάντες οἱ καζαμιογράφοι, νομίζοντες ὅτι μετὰ πᾶσαν περίοδον 19 ἐτῶν ἐπανέρχονται αἱ αὐταὶ ἀτμοσφαιρικαὶ μεταβολαὶ τοῦ καιροῦ, αἵτινες παρετηρήθησαν κατὰ τὰς φάσεις τῆς σελήνης τῆς προηγηθείσης ἐννεακαιδεκαετηρίδος.

Ἐπειδὴ ὅμως 19 ἰουλιακὰ ἔτη (§ 13) περιλαμβάνουσι

$$365{,}25 \times 19 = 6939{,}75 \quad \text{ἡμέρας}$$

καὶ 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6) περιλαμβάνουσι

$$235 \times 29{,}5305881 = 6939{,}6882035 \quad \text{ἡμέρας,}$$

ἕπεται ὅτι ἡ λῆξις τοῦ 235 σεληνιακοῦ μηνὸς προηγεῖται τῆς λήξεως τοῦ 19ου ἰουλιακοῦ ἔτους κατὰ

$$0{,}0617965 \quad \text{τῆς ἡμέρας}$$

ἢ κατὰ 1 ὥρ. 26′ λ. 59″ λ.

Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ 19 ἰουλιακῶν ἐτῶν καὶ 235 σεληνιακῶν μηνῶν, προέμπτωσις ἢ σεληνιακὴ ἐξίσωσις καλουμένη, γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι

$$307{,}4607785 \quad \text{ἐτῶν,}$$

οὕτως ὥστε ἀπὸ τοῦ ἔτους 325 μ. Χ. μέχρι τοῦ ἔτους 1862, 3038925 δηλ. μέχρι τῆς 19ης Ἰουνίου 1862 ἐγένετο ἴση πρὸς 5 ἡμέρας· τὴν δὲ πρώτην Μαρτίου 1918 θὰ ἦνε ἴση πρὸς 5 ἡμ. 4 ὥρ. 21′ λ. 38″ λ.

Συνεπείᾳ τῆς διαφορᾶς ταύτης αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἐπακταὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, λελανθασμέναι οὖσαι, δεικνύουσι σήμερον τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ 5 ἡμέρας, 4 ὥρας καὶ 22′ λεπτὰ πρῶτα ἐλάσσονα τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἡλικίας. Καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη αὐξάνει κατὰ μίαν ἡμέραν μετὰ πᾶσαν περίοδον 307 ἐτῶν οὕτως, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 2169,764671 θὰ ἦνε ἴση πρὸς 6 ἡμέρας καὶ κατὰ τὸ ἔτος 2477,225449 ἴση πρὸς 7 ἡμέρας.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 4630 τὴν πρώτην Μαρτίου θὰ ἔχωσι πανσέληνον, καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπακτὴ θὰ δεικνύῃ ἡλικίαν σελήνης 1 ἡμέρας.

Ἕνεκα δὲ τοῦ λάθους τούτου τῶν ἐπακτῶν τὸ ἅγιον πάσχα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πίπτει ἐφέτος μίαν ἑβδομάδα βραδύτερον, διότι κατὰ τὴν πραγματικὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης τῆς πρώτης Μαρτίου 1918 ἔπρεπε νὰ ἑορτασθῇ τὴν 15ην Ἀπριλίου καὶ οὐχὶ τὴν 22αν Ἀπριλίου.

Καὶ ἐὰν αἱ ἐπακταὶ αὐτῆς δὲν διορθωθῶσιν, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὰ ἔτη 1923—1931—1934—1942—1950—1953—1961—1972—1980—1991—1999 καὶ καθεξῆς, θὰ ἑορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα πολὺ πρὶν τῆς πραγματικῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα, ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὴν συνοδικὴν διάταξιν.

§ 34. Ἀστρονομικὴ ἐπακτή.

Ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπακτῆς ἀπὸ τῆς πραγματικῆς ἢ ἀστρονομικῆς ἐπακτῆς ἐστιν ἴση πρὸς 5 ἡμέρας, ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ ἰσοῦται τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἐπακτῇ, ηὐξημένῃ κατὰ 5. Ὅθεν ἔχομεν τὸν τύπον·

$$\text{Ἀστρον. ἐπακτή} = \text{ὑπολ.}\ \frac{5+\kappa\times 11}{30}$$

ἤ

$$\text{Ἀστρον. ἐπακτή} = \text{ἐκκλησ. ἐπακτῇ}+5$$

Ἡ ἰσότης αὕτη ἰσχύει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862 μέχρι τοῦ ἔτους 2169. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 2170 μέχρι τοῦ ἔτους 2477 θὰ ἰσχύῃ ἡ ἰσότης

$$\text{Ἀστρον. ἐπακτή} = \text{ἐκκλησ. ἐπακτῇ}+6$$

Καὶ μετὰ πᾶσαν περίοδον 307 ἐτῶν θὰ αὐξάνῃ κατὰ μίαν ἡμέραν, ὡς φαίνεται ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41). Ὥστε ἀπὸ σήμερον μέχρι τοῦ ἔτους 2169 θὰ ἔχωμεν τὸν ἑξῆς πίνακα τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν.

§ 35. Πίναξ τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ὑπόλοιπον	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	0	1	2	ἔτους / 19
Ἀστρονομ.	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	Ἐπακταί

ἐν ᾧ ἡ μὲν πρώτη ὁριζοντία σειρὰ περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἡ δὲ δευτέρα ὁριζοντία σειρὰ περιλαμβάνει τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, αἵτινες δεικνύουσι τὴν πραγματικὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου ἑκάστου ἔτους ἀπὸ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ 2169 οὕτως, ὥστε εἰς ἕκαστον ὑπόλοιπον ἀντιστειχεῖ καὶ ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 ἐστιν 1 καὶ τοῦ ἔτους 1926 ἐστι 0.

§ 36. Ἐκκλησιαστικαὶ ἐπακταὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Πρὸς ἐξίσωσιν τῆς διαφορᾶς, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ 235 σεληνιακῶν μηνῶν καὶ 19 γρηγοριακῶν ἐτῶν οἱ παλαιοὶ ἐχαλιογράφουν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ πᾶν μὲν ἐπαιώνιον κοινὸν ἔτος ἐλαττοῦσι τὰς ἐπακτὰς κατὰ μίαν ἡμέραν, ἐν διαστήματι δὲ 2500 ἐτῶν αὐξάνουσιν αὐτὰς κατὰ 8 ἡμέρας, ἑπτάκις μὲν ἀνὰ μίαν ἡμέραν μετὰ πᾶσαν περίοδον 300 ἐτῶν, ἅπαξ δὲ κατὰ μίαν ἡμέραν μετὰ 400 ἔτη. Ἡ προσθήκη τῶν ἡμερῶν τούτων γίνεται κατὰ τὰ ἔτη 1800, 2100, 2400, 2700, 3000, 3300, 3600, 4000. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1919, τοῦ κύκλου τῆς σελήνης (§ 28) ὄντος 1, ἄρχεται νέα ἐννεακαιδεκαετηρὶς διὰ τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἔτος 1919 διαιρούμενον διὰ 19 ἀφίησιν ὑπόλοιπον 0, ἡ δὲ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1919 ἐστὶν 29 (§ 31), κατασκευάζομεν τὸν ἑξῆς πίνακα τῶν ἐπακτῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας (ἴδε § 37), οὗ ἡ ἑρμηνεία ἔχει ὡς ἑξῆς· αἱ μὲν δύο ὁριζόντιαι σειραί, ἡ πρώτη πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἡ τελευταία πρὸς τὰ κάτω, αἱ ἔχουσαι ἑκατέρωθεν τὸ περιλαμβάνουσι τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἑκάστη δὲ τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ὁριζοντίων σειρῶν, τῶν ἐχουσῶν ἑκατέρωθεν ε περιλαμβάνει τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, οἱ δὲ ἑκατέρωθεν τῶν ἐπακτῶν ἀριθμοὶ περιλαμβάνουσι τὰ ἔτη, ὧν ἡ ἐπακτὴ ζητεῖται.

Ἵνα εὕρωμεν τὴν ἐπακτὴν ἔτους τινός, διαιροῦμεν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ 19 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον υ, εἶτα ἀκολουθοῦμεν τὴν ὁριζοντίαν σειρὰν τῶν ἐτῶν, ἐν οἷς εὕρηται τὸ δοθὲν ἔτος, μέχρις οὗ συναντήσωμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, ἥτις φέρει ἄνω καὶ κάτω τὸ εὑρεθὲν ὑπό-

§ 37. Πίναξ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπακτῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

ΕΤΗ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ
1900–2199	ε	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	ε	
2200 2299	ε	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	ε	**2400–2499**
2300–2399	ε	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	ε	**2500–2599**
2600–2899	ε	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	ε	
2900–3090	ε	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	ε	
3100–3399	ε	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	ε	
3400–3499	ε	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	ε	**3600–3699**
3500–3599	ε	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	ε	**3700–3799**
3800–4099	ε	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	ε	
4100–4199	ε	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	ε	
4200–4299	ε	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	ε	
ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΕΤΗ

λοιπον υ, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ τετράγωνον τῆς διασταυρώσεως αὐτῶν εὑρίσκομεν σημειουμένην τὴν ἐπακτὴν τοῦ δοθέντος ἔτους.

§ 38. Λάθος τῶν ἐπακτῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπειδὴ 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6), περιλαμβάνουσιν

6939,6882035 ἡμ.

καὶ 19 γρηγοριακὰ ἔτη (§ 19) περιλαμβάνουσιν

6939,6075 ἡμ.

ἔπεται ὅτι ἡ λῆξις τοῦ 19ου γρηγοριακοῦ ἔτους προηγεῖται τῆς λήξεως τοῦ 235ου σεληνιακοῦ μηνὸς κατὰ

0,0807035 ἡμ.

ἢ κατὰ 1 ὥρ. 56′ λ. 14″ λ.

καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι 235,42969 γρηγοριακῶν ἐτῶν οὕτως, ὥστε μετὰ πᾶσαν περίοδον 235 ἐτῶν αἱ ἐπακταὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ ἐλαττῶνται κατὰ μίαν ἡμέραν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1862 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ χρόνον Ἱερουσαλὴμ ἦν ἀκριβῶς

12 ἡμ. 0 ὥρ. 11′ λ. 49″ λ.

ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1862 κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον ἦν 0,0082097, δηλ. 0, καὶ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 2097 θὰ ἦνε ἴση πρὸς 29· ἑπομένως ἡ ἐπακτὴ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1919 θὰ ἦνε 0, καὶ οὐχὶ 29. Οὐδὲ ἐπηρεάζει τὴν ἐπακτὴν ἡ λῆψις τοῦ ἐτους 1900 ὡς κοινοῦ, διότι ἡ μὴ προστεθεῖσα ἡμέρα εἰς τὸ τέλος τοῦ Φεβρουαρίου 1900 προστίθεται βαθμιαίως ἐκ τῆς μετεμπτώσεως (§ 15) καὶ ἐπιφέρει τὴν ἐξίσωσιν·

διότι ἄλλως ἔπρεπε καὶ ἀνὰ πᾶν τρίτον κοινὸν ἔτος νὰ ἐλαττῶμεν τὴν ἐπακτὴν κατὰ μίαν ἡμέραν, καὶ ἀνὰ πᾶν τέταρτον δίσεκτον ἔτος νὰ αὐξάνωμεν αὐτὴν κατὰ μίαν ἡμέραν· ἀλλὰ τοιαύτην ἀκρίβειαν ἐν ταῖς ἐπακταῖς οὐδεμία τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἐπεζήτησέ ποτε. Διὰ ταῦτα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀνωτέρω (§ 36) περιπλόκων διὰ τὴν ἐξίσωσιν τῶν ἐπακτῶν ὑπολογισμῶν, καθ' ἡμᾶς τὰ μὲν γρηγοριακὰ ἔτη θὰ ἀκολουθῶσι τὴν πορείαν αὐτῶν, ὡς ἀνέκαθεν ἐκανονίσθησαν κατὰ τὸ 1582, αἱ δὲ ἐπακταὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐλαττῶνται κατὰ μίαν ἡμέραν μόνον μεθ' ἑκάστην περίοδον 235 γρηγοριακῶν ἐτῶν καὶ θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε πλήρης ἐξίσωσις καὶ ἀκρίβεια ἐν αὐταῖς, ὡς φαίνεται ἐν τῷ γειικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

§ 39. ΕΠΑΚΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἐπειδὴ 235 σεληνιακοὶ μῆνες (§ 6) περιλαμβάνουσι

$235 \times 29{,}5305881 = 6939{,}6882035$ ἡμ.

καὶ 19 ἔτη τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου (§ 20) περιλαμβάνουσι

$365{,}2421875 \times 19 = 6939{,}6015625$ ἡμ.

ἔπεται ὅτι ἡ λῆξις τοῦ 19ου ἑλληνικοῦ ἔτους προηγεῖται τῆς λήξεως τοῦ 235ου σεληνιακοῦ μηνὸς κατὰ 0,086641 ἡμ.

ἢ κατὰ 2 ὥρ. 5′ λ. 22″ λ.

καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη γίνεται ἴση πρὸς μίαν ἡμέραν ἐν διαστήματι 219,2957145 ἑλληνικῶν ἐτῶν οὕτως, ὥστε ἀπὸ τοῦ ἔτους 1862,3038925 καὶ ἑξῆς μετὰ πᾶσαν περίοδον 219,3 ἐτῶν αἱ ἐπακταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμε-

ρολογίου ἐλαττοῦνται κατὰ μίαν ἡμέραν, ὡς φαίνεται ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1862 ἦν ἀκριβῶς 12 ἡμερῶν κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον, ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους ἐκείνου 1862 κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον ἦν ἀκριβῶς 0 καὶ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 2082 θὰ γένηται 29.

Εὐχρηστότεροι τύποι, δι' ὧν εὑρίσκονται αἱ ἐπακταὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου, εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

1862—2081

ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ. = ὑπόλ. $\frac{υ\times 11+1}{30}$

2082—2300

ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ. = ὑπολ. $\frac{υ\times 11+0}{30}$

2301—2520

ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ. = ὑπολ. $\frac{υ\times 11+29}{30}$

2521—2739

ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ. = ὑπολ. $\frac{υ\times 11+28}{30}$

2740—2958

ἐπακτὴ ἑλλην. ἡμερολ. = ὑπολ. $\frac{υ\times 11+27}{30}$

Ἐν πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω τύποις τὸ **υ** παριστᾷ τὸ ὑπόλοιπον τῆς διὰ 19 διαιρέσεως τοῦ δεδομένου ἔτους.

§ 40. Συγκριτικοὶ πίνακες τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΠΙΝΑΞ Α

Σελήνης	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	κύκλοι
Ὑπόλοιπ.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	0	1	2	$\frac{\text{ἔτους}}{19}$
Ἐκκλησ.	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	ἔπακται
Ἀστρον.	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	ἐπακταί
Ἑλληνικαί	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	ἔπακται

Ὁ πίναξ οὗτος Α διὰ λόγους, οὓς θὰ εἴπωμεν ἐν § 43, λαμβάνει τὴν μορφὴν τοῦ ἑξῆς πίνακος Β.

ΠΙΝΑΞ Β

Σελήνης	17	18	19	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	κύκλοι
Ὑπόλοιπ.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	$\frac{\text{ἔτους}}{19}$
Ἐκκλησ.	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	ἔπακται
Ἀστρον.	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	ἐπακταί
Ἑλληνικαί	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	ἔπακται

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου B *ποριζόμεθα τοὺς τύπους, δι' ὧν εὑρίσκομεν*

α΄.) Τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{8+11\times\upsilon}{30}$$

Ὁ τύπος οὗτος ἰσχύει ἀπὸ τοῦ πρώτου μ. Χ. ἔτους μέχρι τοῦ ἀπείρου.

β΄.) τὴν ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον

1862—2169

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{13+11\times\upsilon}{30}$$

2170—2477

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{14+11\times\upsilon}{30}$$

2478—2784

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{15+11\times\upsilon}{30}$$

2785—3092

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{16+11\times\upsilon}{30}$$

3093—3399

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{17+11\times\upsilon}{30}$$

γ΄.) τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπακτὴν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον

1900—2199

$$\text{ἐκκλησ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{29+11\times\upsilon}{30}$$

§ 41. ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΣΤΑΘΕΡΟΣ ΚΑΙ ΑΙΩΝΙΟΣ ΤΩΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΑΚΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ ΙΟΥΛΙΑΚΟΥ, ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΕΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΕΤΗ ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ	ΕΤΗ ΙΟΥΛΙΑΚΑ
1862 * 2081	ε	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	ε	8690 - 8952	7397— 7704
2082—2300	ε	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	ε	1862 * 2097	7090— 7396
2301—2520	ε	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	ε	2098—2333	6782— 7089
2521—2739	ε	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	ε	2334—2568	6475— 6781
2740—2958	ε	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	ε	2569—2804	6167 - 6474
2959—3178	ε	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	ε	2805—3039	5860— 6166
3179—3397	ε	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	ε	3040—3274	5552— 5859
3398—3616	ε	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	ε	3275—3510	5245— 5551
3617—3835	ε	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	ε	3511—3745	4937 - 5244
3836—4055	ε	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	ε	3746—3981	4630— 4936
4056—4274	ε	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	ε	3982—4216	4323— 4629
4275—4493	ε	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	ε	4217—4452	4015— 4322
4494—4713	ε	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	ε	4453—4687	3708— 4014
4714—4932	ε	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	ε	4688—4922	3400— 3707
4933—5151	ε	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	ε	4923—5158	3093— 3399
5152—5371	ε	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	ε	5159—5393	2785— 3092
5372—5590	ε	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	ε	5394—5629	2478— 2784
5591—5809	ε	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	ε	5630—5864	2170— 2477
5810—6028	ε	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	ε	5865—6100	1862 * 2169
6029—6248	ε	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	ε	6101—6335	10779 - 11086
6249—6467	ε	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	ε	6336—6570	10472 –10778
6468 - 6686	ε	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	ε	6571—6806	10164—10471
6687—6906	ε	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	ε	6807—7041	9857—10163
6907—7125	ε	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	ε	7042—7277	9549— 9856
7126—7344	ε	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	ε	7278—7512	9242— 9548
7345—7563	ε	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	ε	7513—7748	8934— 9241
7564—7783	ε	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	ε	7749—7983	8627— 8933
7784—8002	ε	4	15	26	7	18	29	10	21	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	ε	7984—8218	8319— 8626
8003—8221	ε	3	14	25	6	17	28	9	20	1	12	23	4	15	26	7	18	29	10	21	ε	8219—8454	8012— 8318
8222—8441	ε	2	13	24	5	16	27	8	19	0	11	22	3	14	25	6	17	28	9	20	ε	8455—8689	7705 - 8011
ΕΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	υ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	υ	ΕΤΗ ΓΡΗΓΟΡΙΑΚΑ	ΕΤΗ ΙΟΥΛΙΑΚΑ

2200—2299 καὶ 2400—2499

ἐκκλησ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{28+11\times υ}{30}$

2300—2399 καὶ 2500—1599

ἐκκλησ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{27+11\times υ}{30}$

2600 – 2899

ἐκκλησ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{26+11\times υ}{30}$

2900—3099

ἐκκλησ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{25+11\times υ}{30}$

3100—3399

ἐκκλησ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{24+11\times υ}{30}$

δ΄.) *τὴν ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον*

1862 – 2097

ἀστρονομ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{0+11\times υ}{30}$

2098—2333

ἀστρονομ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{29+11\times υ}{30}$

2334—2568

ἀστρονομ. ἐπακτὴ = ὑπολ. $\frac{28+11\times υ}{30}$

SISMANOGLIO MEGARO

2569—2804

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{27+11\times\upsilon}{30}$$

2805—3039

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{26+11\times\upsilon}{30}$$

3040—3274

$$\text{ἀστρονομ. ἐπακτὴ} = \text{ὑπολ.}\ \frac{25+11\times\upsilon}{30}$$

Ἐν πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω τύποις τὸ **υ** παριστᾷ τὸ ὑπόλοιπον τῆς διὰ 19 διαιρέσεως τοῦ δεδομένου ἔτους.

§ 42. Ἑρμηνεία τοῦ γενικοῦ πίνακος τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

Αἱ μὲν δύο ὁριζόντιαι σειραί, ἡ πρώτη πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἡ τελευταία πρὸς τὰ κάτω, αἱ ἔχουσαι ἑκατέρωθεν **υ**, περιλαμβάνουσι τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως 19 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν, ἑκάστη δὲ τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ὁριζοντίων σειρῶν, τῶν ἐχουσῶν ἑκατέρωθεν **ε**, περιλαμβάνει τὰς ἐπακτὰς μιᾶς ἐννεακαιδεκαετηρίδος, οἱ δὲ ἑκατέρωθεν τῶν ἐπακτῶν ἀριθμοὶ περιλαμβάνουσι τὰ ἔτη, ὧν ἡ ἐπακτὴ ζητεῖται, οἱ δὲ ἀστερίσκοι δεικνύουσι τὰ ἔτη, ἀφ' ὧν ἄρχονται αἱ ἐπακταὶ τοῦ πίνακος.

Ἵνα εὕρωμεν τὴν ἐπακτὴν ἔτους τινός, διαιροῦμεν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ 19 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον **υ**· εἶτα ἀκολουθοῦμεν τὴν ὁριζοντίαν σειρὰν τῶν ἐτῶν, ἐν οἷς εὕρηται τὸ δοθὲν ἔτος, μέχρις οὗ συναντήσωμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, ἥτις φέρει ἄνω ἢ κάτω τὸ εὑρεθὲν ὑπόλοιπον **υ**, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ τετράγωνον τῆς διασταυρώσεως

αὐτῶν εὑρίσκομεν σημειουμένην τὴν ἐπακτὴν τοῦ δοθέντος ἔτους.

Οὕτως ἵνα εὕρωμεν τὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1918, διαιροῦμεν τὸ ἔτος τοῦτο διὰ 19, καὶ εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον 18· εἶτα ἀκολουθοῦμεν τὴν ὁριζοντίαν σειρὰν τῶν ἰουλιακῶν ἐτῶν, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται τὸ δοθὲν ἔτος 1918, καὶ συναντῶμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, ἥτις φέρει ἄνω ἢ κάτω τὸ ὑπόλοιπον 18, εἰς τὸ τετράγωνον, ὅπερ φέρει τὸν ἀριθμὸν 1, ὅστις ἐστὶν ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον.

Ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν ὁριζοντίαν σειρὰν τῶν γρηγοριακῶν ἐτῶν, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται τὸ δοθὲν ἔτος 1918, συναντῶμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, τὴν φέρουσαν ἄνω ἢ κάτω τὸ ὑπόλοιπον 18, εἰς τὸ τετράγωνον, ἐν ᾧ εὕρηται ὁ ἀριθμὸς 18, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον.

Ἀκολουθοῦντες δὲ τὴν ὁριζοντίαν σειρὰν τῶν ἑλληνικῶν ἐτῶν, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται τὸ δοθὲν ἔτος 1918, συναντῶμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, τὴν φέρουσαν ἄνω τὸ ὑπόλοιπον 18 εἰς τὸ τετράγωνον, ἐν ᾧ εὕρηται ὁ ἀριθμὸς 19, ὅστις ἐστὶν ἡ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 4300 ἐστιν 26 καὶ κατὰ τὰ τρία ἡμερολόγια.

§ 43. Ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ ἀκριβής.

Εὑρεῖν τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομ. ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1919.

Ἐπειδή, κατὰ τὸν σεβαστὸν διδάσκαλον ἡμῶν κ. Γ. Α. Λιανόπουλον, ἡ ἀκριβὴς ἀστρονομικὴ ἐπακτὴ τοῦ ἔτους 1900 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ χρόνον Ἱερουσαλὴμ ἦν 12,4270834, ἔχομεν·

τοῦ μὲν κοινοῦ ἔτους 1901 ε = 23,3100262,
τοῦ δὲ κοινοῦ ἔτους 1902 ε = 4,6623809,
τοῦ δὲ κοινοῦ ἔτους 1903 ε = 15,5453237,
τοῦ δὲ δισέκτου ἔτους 1904 ε = 27,4282665

καὶ ἐπειδὴ τὸ δοθὲν κοινὸν ἔτος 1919, ὡς τρίτον μετὰ τὸ δίσεκτον, ἀντιστειχεῖ πρὸς τὸ κοινὸν ἔτος 1903, ἵνα εὕρωμεν τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1919, ἀφαιροῦμεν ἀπ' αὐτοῦ 1903, καὶ τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν τῆς διαφορᾶς σὺν τῇ ἐπακτῇ τοῦ ἔτους 1903 διαιροῦμεν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ μήκους τοῦ σεληνιακοῦ μηνός (§ 6). Τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης μένον ὑπόλοιπον δεικνύει τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1919. Ὅθεν ἔχομεν.

$$1919-1903=16$$

καὶ $$\frac{365,25\times16+15,5453237}{29,5305881}=\frac{5859,5453237}{29,5305881}$$

ἢ 5859,5453237 | 295305881
2906,486513 πηλ. = 198 σελην. μῆνες
248,7335847

ὑπόλοιπον = 12,4888799 = ἀστρον. ἐπακτῇ 1919,

ὅπερ δηλοῖ ὅτι τὴν 12ην ὥραν τοῦ μεσονυκτίου τῆς 28ης Φεβρουαρίου πρὸς τὴν πρώτην Μαρτίου 1919 ἡ ἡλικία τῆς σελήνης κατὰ χρόνον Ἱερουσαλὴμ θὰ ἦνε 12 ἡμ. 11 ὡρ. 43′ λ. 59″ λ. καὶ ὅτι τὴν 12ην ὥρ. 16′ λ. 0″,776 λ. μ. μ. τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1919 κατὰ χρόνον Ἱερουσαλὴμ ἄρχεται νέα σελήνη.

Διὰ τὴν ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν τοῦ ἔτους 1925 ἔχομεν

$$1925-1901=24 \text{ καὶ } \frac{365,25\times24+23,3100262}{29,5305881}$$

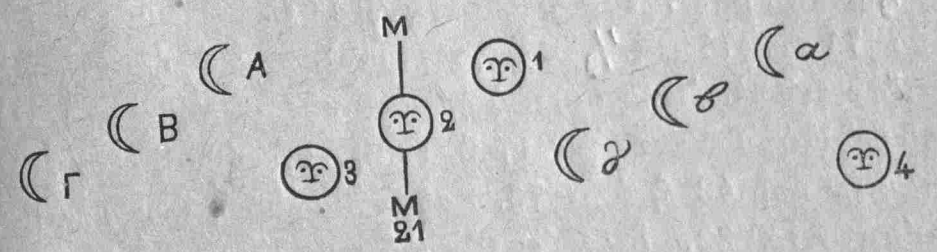
ἢ $\frac{8789,3100262}{295305881}$ ὑπόλ.=18,7253605=ἐπακτῇ 1925.

Ἔχοντες δὲ τὴν ἀκριβῆ ἀστρονομικὴν ἐπακτὴν ἔτους τινός, εὑρίσκομεν εὐκολώτατα τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης καθ' οἱανδήποτε ἡμερομηνίαν τοῦ ἔτους τούτου θέλομεν.

§ 44. Μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα.

Νομικὸν πάσχα καλεῖται τὸ πάσχα τῶν ἰουδαίων, ὅπερ κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον(2) τελεῖται τῇ 14ῃ τοῦ ἑβραϊκοῦ μηνὸς Νισάν, ἀρχομένου ἀπὸ τῆς πλησιεστέρας τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ νέας σελήνης, εἴτε προηγουμένης εἴτε ἑπομένης αὐτῇ.

Ἔστω Μ Μ ἡ 21η Μαρτίου, καθ' ἣν γίνεται ἡ ἐαρινὴ ἰσημερία· Α, Β, Γ, αἱ νέαι σελῆναι, αἵτινες προηγοῦνται τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας· καὶ α, β, γ, αἱ νέαι σελῆναι, αἵτινες ἕπονται τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ.

Ἐκ τῶν τριῶν νέων σεληνῶν Α, Β, Γ, αἵτινες προηγοῦνται τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ΜΜ, μόνον αἱ νέαι σελῆναι Α καὶ Β ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχὴν τοῦ ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Νισάν, διότι κεῖνται πλησιέστερον τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ, ἢ αἱ ἀντίστειχοι αὐτῶν νέαι σελῆναι **α** καὶ **β**, αἵτινες κεῖνται ἀπώτερον αὐτῆς, ἐκ δὲ τῶν πανσελήνων μόνον αἱ

---

2. Ἐξόδ. ιβ'. 2—15, κγ'. 15—34, Λευϊτ. κγ'. 5, καὶ ἀλλαχοῦ. Ἰωσήπου Ἑβραϊκὴ ἀρχαιολογία βιβλ. Γ'. κεφ. ι'. 5.

ὑπ' ἀριθμὸν 1, ἥτις κεῖται μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 2, ἥτις κεῖται ἐπὶ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, πίπτουσιν ἐπὶ τῆς 14ης τοῦ μηνὸς Νισάν, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν πάσχα.

Ἐκ δὲ τῶν τριῶν νέων σεληνῶν **α, β, γ,** αἵτινες ἔπονται τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ, μόνον ἡ νέα σελήνη **γ** ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἰουδαϊκοῦ μηνὸς Νισάν, διότι κεῖται πλησιέστερον τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ Μ Μ, ἢ ἡ ἀντίστειχος αὐτῇ Γ, ἥτις κεῖται ἀπώτερον αὐτῆς· ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 4 πανσέληνος πίπτει ἐπὶ τῆς 14ης τοῦ μηνὸς Νισάν, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν πάσχα.

Ἡ μηνολογία λοιπὸν τῆς πανσελήνου, τῆς πλησιεστέρας τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ νέας σελήνης, εἴτε προηγουμένης εἴτε ἑπομένης αὐτῇ, τυγχάνει καὶ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα, ἣν οἱ πασχαλιογράφοι τῆς τε ὀρθοδόξου καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας εὑρίσκουσιν, ἀφαιροῦντες τὴν ἐπακτὴν (§ 29) τοῦ δεδομένου ἔτους ἀπὸ 44 μέν, (44= 1 ½ σελην. μήν), ἐὰν ἡ ἐπακτὴ ἦνε ἐλάσσων τοῦ 24, ἀπὸ 74 δέ, (74=2 ½ σελην. μῆνες), ἐὰν ἡ ἐπακτὴ ἦνε μείζων τοῦ 24. Ἐὰν ὅμως ὁ κύκλος τῆς σελήνης (§ 27) τοῦ δεδομένου ἔτους ἦνε 17 ἢ 18, ἢ 19, ἀφαιροῦσι τὴν ἐπακτὴν ἀπὸ 43 ἢ ἀπὸ 73. Καὶ ἡ διαφορά, ἐὰν μὲν ἦνε ἐλάσσων τοῦ 32, δεικνύει τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα ἐν μηνὶ τῷ Μαρτίῳ, ἐὰν δὲ ἦνε μείζων τοῦ 31, ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῆς 31, καὶ ἡ νέα διαφορὰ δεικνύει τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα ἐν μηνὶ τῷ Ἀπριλίῳ. Ἐὰν δὲ ἡ ἐπακτὴ ἦνε 24, ὅρα τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐν § 45.

Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἀφαιρῶμεν τὴν ἐπακτὴν ἀπὸ 43 ἢ ἀπὸ 73, αὐξάνομεν τὴν ἐπακτὴν κατὰ μονάδα, ὅταν ὁ κύκλος τῆς σελήνης ἦνε 17, ἢ 18, ἢ 19, καὶ ἀφαιροῦμεν πάλιν ἀπὸ 44 ἢ ἀπὸ 74, καὶ ἕνεκα τούτου ὁ συγκριτικὸς πίναξ

Α τῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 40) ἔλαβε τὴν μορφήν, ἣν ἔχει ὁ πίναξ Β (§ 40) καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πίνακος τούτου Β κατεσκευάσθη καὶ ὁ γενικὸς πίναξ τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41).

Ὅθεν ἡ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα τοῦ ἔτους 1918

Κατὰ μὲν τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 32) ἔχει ὡς ἑξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα=(74 − 26 − 31)=17 Ἀπριλίου

Κατὰ δὲ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἑξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα=(44 − 1 − 31) =12 Ἀπριλίου

Κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς (§ 37) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὡς ἑξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα=(44 − 17) =27 Μαρτίου

Κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ (§ 41) ἔχει ὡς ἑξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα=(44 − 18) =26 Μαρτίου

Κατὰ δὲ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτοῦ (§ 41) ἔχει ὡς ἑξῆς·

μηνολ. νομ. πάσχα=(44 − 19) =25 Μαρτίου.

§ 45. Περὶ τῆς ἐπακτῆς 24.

Ἐν μὲν τῷ πίνακι τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπακτῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 32) ἐπακτὴ 24 δὲν ὑπάρχει, ἐν δὲ τῷ πίνακι Β (§ 40) καὶ ἐν τῷ γενικῷ πίνακι τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν (§ 41) ὑπάρχει καὶ ἐπακτὴ 24. Ἐπειδὴ δέ, ὅταν ἡ ἐπακτὴ ἦνε 24, ἡ μηνολογία τοῦ νομι-

κοῦ πάσχα πίπτει ἢ τὴν 20ὴν Μαρτίου ἢ τὴν 19ην Ἀπριλίου, διότι 44—24=20 Μαρτ. νομ. πάσχα,

καὶ 74—24—31=19 Ἀπριλ. νομ. πάσχα,

καὶ ἐπειδὴ τὸ νομικὸν πάσχα δὲν τελεῖταί ποτε οὔτε τὴν 20ὴν Μαρτίου πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἥτις γίνεται τὴν 21ην Μαρτίου, οὔτε τὴν 19ην Ἀπριλίου, διότι, ὅταν ἡ 19η Ἀπριλίου τύχῃ ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θὰ ἀναγκασθῇ νὰ τελέσῃ τὸ ἅγιον πάσχα τὴν ἑπομένην κυριακήν, δηλ. τὴν 26ην Ἀπριλίου, ἀλλ' ὡς γνωστόν, τὸ ἅγιον πάσχα δὲν ἐξέρχεταί ποτε πέραν τῆς 25ης Ἀπριλίου. Εὑρισκόμεθα λοιπὸν πρὸ μιᾶς δυσκόλου περιπτώσεως, ἣν ἡ α΄. οἰκουμενικὴ σύνοδος δὲν προέβλεψε, διότι ἐν ταῖς ἐπακταῖς αὐτῆς (§ 32), μὴ ὑπαρχούσης ἐπακτῆς 24, δὲν εἶχεν ἀφορμὴν νὰ καθορίσῃ περίπτωσιν μὴ ὑπάρχουσαν.

† Ἀλλ' ὃν ὁ τρόπον ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, τῆς ἐπακτῆς οὔσης 24 καὶ τῆς 19ης Ἀπριλίου πιπτούσης ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, ἐξοικονομεῖ τὴν περίπτωσιν ταύτην, λαμβάνουσα ὡς 25 τὴν ἐπακτὴν 24, καὶ ἐὰν ἐν τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι ὑπάρχῃ καὶ ἐπακτὴ 25, λαμβάνει αὐτὴν ὡς 26, ἵνα μὴ ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι συμπέσῃ δὶς τὸ νομικὸν πάσχα κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν, οὕτω καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται νὰ ἐξεύρῃ τρόπον πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου πάσχα, ὁσάκις ἡ ἐπακτὴ ἐστιν 24, καὶ ἡ 19η Ἀπριλίου ἢ ἡ πρώτη Μαρτίου καλεῖται κυριακή.

Καθ' ἡμᾶς, ἐπειδὴ εἷς καὶ ἥμισυς σεληνιακοὶ μῆνες ἀποτελοῦσιν ἄθροισμα οὐχὶ 44 ἡμερῶν, ὡς ὑπολογίζουσιν οἱ πασχαλιογράφοι, ἀλλὰ 44,295882, δηλ. 44 ἡμερῶν, 7 ὡρῶν, καὶ 6΄ λ, ἐὰν ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τούτων ἀφαιρέσωμεν

τὴν ἐπακτὴν 24, λαμβάνομεν διαφορὰν 20 ἡμερῶν καὶ 7 ὡρῶν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι, ὅταν ἡ ἐπακτὴ ἦνε 24, ἡ πανσέληνος τοῦ Μαρτίου γίνεται 7 ὥρας μετὰ τὴν 20ὴν Μαρτίου, δηλ. τὴν 7ην ὥραν π. μ. τῆς 21ης Μαρτίου, καθ' ἣν γίνεται ἡ ἰσημερία τοῦ ἔαρος καὶ τελεῖται καὶ τὸ νομικὸν πάσχα. Ἑπομένως, ὅταν ἡ ἐπακτὴ ἦνε 24, καὶ ἡ πρώτη Μαρτίου καλεῖται κυριακή, καὶ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι δὲν ὑπάρχει καὶ ἐπακτὴ 23, προτιμότερόν ἐστιν ἵνα ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἑορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα τὴν 22αν Μαρτίου, παρὰ νὰ ἑορτάσῃ αὐτὸ τὴν 19ην Ἀπριλίου ὁμοῦ μετὰ τοῦ πάσχα τῶν ἰουδαίων ἢ νὰ δημιουργήσῃ καὶ 36ον πασχάλιον, ἑορτάζουσα αὐτὸ τὴν 26ην Ἀπριλίου. Ἐὰν ὅμως ἐν τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκαετηρίδι ὑπάρχῃ καὶ ἐπακτὴ 23, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς πίναξι Α καὶ Δ τῆς § 48, τότε κατ' ἀνάγκην θὰ ἑορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα τὴν 19ην Ἀπριλίου. Ὁπωσδήποτε ἡ περίπτωσις αὕτη ἐπαφίεται εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφανσιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἔτη ἔχοντα ἐπακτὴν 24 καὶ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου κυριακὴν ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι τοῦ 2790, κατὰ μὲν τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτάς εἰσι τὰ ἑξῆς· 1920, 2167 καὶ 2536· κατὰ δὲ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτάς εἰσι τὰ ἑξῆς. 2065, 2437, 2700, 2657 καὶ 2752. Αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται περιπτώσεις εἰσὶν ὀλίγαι, ἀλλ' ὁσαιδήποτε καὶ ἂν ὦσι, δέον νὰ καθορισθῇ ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου πάσχα αὐτῶν.

Ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὰ ἔτη 1954, 1981, 2049, 2076 . . . . θὰ ἑορτάσῃ τὸ ἅγιον πάσχα ὁμοῦ μετὰ τῶν ἰουδαίων.

§ 46. Πίνακες τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησ. καὶ ἀστρον. ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

A

Ἐκκλησ. ἐπακταί 1 — ∞			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	8	Ἀπριλ.	5
1	19	Μαρτ.	25
2	0	Ἀπριλ.	13
3	11	Ἀπριλ.	2
4	22	Μαρτ.	22
5	3	Ἀπριλ.	10
6	14	Μαρτ.	30
7	25	Ἀπριλ.	18
8	6	Ἀπριλ.	7
9	17	Μαρτ.	27
10	28	Ἀπριλ.	15
11	9	Ἀπριλ.	4
12	20	Μαρτ.	24
13	1	Ἀπριλ.	12
14	12	Ἀπριλ.	1
15	23	Μαρτ.	21
16	4	Ἀπριλ.	9
17	15	Μαρτ.	29
18	26	Ἀπριλ.	17

B

Ἀστρον. ἐπακταί 1862 2169			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	13	Μαρτ.	31
1	24	Ἀπριλ.	*19
2	5	Ἀπριλ.	8
3	16	Μαρτ.	28
4	27	Ἀπριλ.	16
5	8	Ἀπριλ.	5
6	19	Μαρτ.	25
7	0	Ἀπριλ.	13
8	11	Ἀπριλ.	2
9	22	Μαρτ.	22
10	3	Ἀπριλ.	10
11	14	Μαρτ.	30
12	25	Ἀπριλ.	18
13	6	Ἀπριλ.	7
14	17	Μαρτ.	27
15	28	Ἀπριλ.	15
16	9	Ἀπριλ.	4
17	20	Μαρτ.	24
18	1	Ἀπριλ.	12

Γ

Ἀστρον. ἐπακταί 2170 – 2477			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	14	Μαρτ.	30
1	25	Ἀπριλ.	18
2	6	Ἀπριλ.	7
3	17	Μαρτ.	27
4	28	Ἀπριλ.	15
5	9	Ἀπριλ.	4
6	20	Μαρτ.	24
7	1	Ἀπριλ.	12
8	12	Ἀπριλ.	1
9	23	Μαρτ.	21
10	4	Ἀπριλ.	9
11	15	Μαρτ.	29
12	26	Ἀπριλ.	17
13	7	Ἀπριλ.	6
14	18	Μαρτ.	26
15	29	Ἀπριλ.	14
16	10	Ἀπριλ.	3
17	21	Μαρτ.	23
18	2	Ἀπριλ.	11

Δ

Ἀστρον. ἐπακταί 2478 - 2784			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	15	Μαρτ.	29
1	26	Ἀπριλ.	17
2	7	Ἀπριλ.	6
3	18	Μαρτ.	26
4	29	Ἀπριλ.	14
5	10	Ἀπριλ.	3
6	21	Μαρτ.	23
7	2	Ἀπριλ.	11
8	13	Μαρτ.	31
9	24	Ἀπριλ.	*19
10	5	Ἀπριλ.	8
11	16	Μαρτ.	28
12	27	Ἀπριλ.	16
13	8	Ἀπριλ.	5
14	19	Μαρτ.	25
15	0	Ἀπριλ.	13
16	11	Ἀπριλ.	2
17	22	Μαρτ.	22
18	3	Ἀπριλ.	10

§ 46. Πίνακες τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

A

1900—2199			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	29	Ἀπριλ.	14
1	10	Ἀπριλ.	3
2	21	Μαρτ.	23
3	2	Ἀπριλ.	11
4	13	Μαρτ.	31
5	24	Ἀπριλ.	*19
6	5	Ἀπριλ.	8
7	16	Μαρτ	28
8	27	Ἀπριλ.	16
9	8	Ἀπριλ.	5
10	19	Μαρτ.	25
11	0	Ἀπριλ.	13
12	11	Ἀπριλ.	2
13	24	Μαρτ.	22
14	3	Ἀπριλ.	10
15	14	Μαρτ.	30
16	25	Ἀπριλ.	*18
17	6	Ἀπριλ.	7
18	17	Μαρτ.	27

B

2200—2299 2400—2499			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	28	Ἀπριλ.	15
1	9	Ἀπριλ.	4
2	20	Μαρτ.	24
3	1	Ἀπριλ.	12
4	12	Ἀπριλ.	1
5	23	Μαρτ.	21
6	4	Ἀπριλ.	9
7	15	Μαρτ.	29
8	26	Ἀπριλ.	17
9	7	Ἀπριλ.	6
10	18	Μαρτ.	26
11	29	Ἀπριλ.	14
12	10	Ἀπριλ.	3
13	21	Μαρτ.	23
14	2	Ἀπριλ.	11
15	13	Μαρτ.	31
16	24	Ἀπριλ.	*19
17	5	Ἀπριλ.	8
18	16	Μαρτ.	28

Γ

2300—2399 2500—2599			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	27	Ἀπριλ.	16
1	8	Ἀπριλ.	5
2	19	Μαρτ.	25
3	0	Ἀπριλ.	13
4	11	Ἀπριλ.	2
5	22	Μαρτ.	22
6	3	Ἀπριλ.	10
7	14	Μαρτ.	30
8	25	Ἀπριλ.	18
9	6	Ἀπριλ.	7
10	17	Μαρτ.	27
11	28	Ἀπριλ.	15
12	9	Ἀπριλ.	4
13	20	Μαρτ.	24
14	1	Ἀπριλ.	12
15	12	Ἀπριλ.	1
16	23	Μαρτ.	21
17	4	Ἀπριλ.	9
18	15	Μαρτ.	29

Δ

2600—2899			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	26	Ἀπριλ.	17
1	7	Ἀπριλ.	6
2	18	Μαρτ.	26
3	29	Ἀπριλ.	14
4	10	Ἀπριλ.	3
5	21	Μαρτ.	23
6	2	Ἀπριλ.	11
7	13	Μαρτ.	31
8	24	Ἀπριλ.	*19
9	5	Ἀπριλ.	8
10	16	Μαρτ.	28
11	27	Ἀπριλ.	16
12	8	Ἀπριλ.	5
13	19	Μαρτ.	25
14	0	Ἀπριλ.	13
15	11	Ἀπριλ.	2
16	22	Μαρτ.	22
17	3	Ἀπριλ.	10
18	14	Μαρτ.	30

*) Ὁρα § 45, †.

§ 48. Πίνακες τῆς μηνολογίας τοῦ νομικοῦ πάσχα κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

1

1862—2097			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	0	Ἀπριλ.	13
1	11	Ἀπριλ.	2
2	22	Μαρτ.	22
3	3	Ἀπριλ.	10
4	14	Μαρτ.	30
5	25	Ἀπριλ.	18
6	6	Ἀπριλ.	7
7	17	Μαρτ.	27
8	28	Ἀπριλ.	15
9	9	Ἀπριλ.	4
10	20	Μαρτ.	24
11	1	Ἀπριλ.	12
12	12	Ἀπριλ.	1
13	23	Μαρτ.	21
14	4	Ἀπριλ.	9
15	15	Μαρτ.	29
16	26	Ἀπριλ.	17
17	7	Ἀπριλ.	6
18	18	Μαρτ.	26

2

2098—2333			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	29	Ἀπριλ.	14
1	10	Ἀπριλ.	3
2	21	Μαρτ.	23
3	2	Ἀπριλ.	11
4	13	Μαρτ.	31
5	24	Ἀπριλ.	*19
6	5	Ἀπριλ.	8
7	16	Μαρτ.	28
8	27	Ἀπριλ.	16
9	8	Ἀπριλ.	5
10	19	Μαρτ.	25
11	0	Ἀπριλ.	13
12	11	Ἀπριλ.	3
13	22	Μαρτ.	22
14	3	Ἀπριλ.	10
15	14	Μαρτ.	30
16	25	Ἀπριλ.	*18
17	6	Ἀπριλ.	7
18	17	Μαρτ.	27

3

2334—2568			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	28	Ἀπριλ.	15
1	9	Ἀπριλ.	4
2	20	Μαρτ.	24
3	1	Ἀπριλ.	12
4	12	Ἀπριλ.	1
5	23	Μαρτ.	21
6	4	Ἀπριλ.	9
7	15	Μαρτ.	29
8	26	Ἀπριλ.	17
9	7	Ἀπριλ.	6
10	18	Μαρτ.	26
11	29	Ἀπριλ.	14
12	10	Ἀπριλ.	3
13	21	Μαρτ.	23
14	2	Ἀπριλ.	11
15	13	Μαρτ.	31
16	24	Ἀπριλ.	*19
17	5	Ἀπριλ.	8
18	16	Μαρτ.	28

4

2569—2804			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	27	Ἀπριλ.	16
1	8	Ἀπριλ.	5
2	19	Μαρτ.	25
3	0	Ἀπριλ.	13
4	11	Ἀπριλ.	2
5	22	Μαρτ.	22
6	3	Ἀπριλ.	10
7	14	Μαρτ.	30
8	25	Ἀπριλ.	18
9	6	Ἀπριλ.	7
10	17	Μαρτ.	27
11	28	Ἀπριλ.	15
12	9	Ἀπριλ.	4
13	20	Μαρτ.	24
14	1	Ἀπριλ.	12
15	12	Ἀπριλ.	1
16	23	Μαρτ.	21
17	4	Ἀπριλ.	9
18	15	Μαρτ.	28

A

1862—2081			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	1	Ἀπριλ.	12
1	12	Ἀπριλ.	1
2	23	Μαρτ.	21
3	4	Ἀπριλ.	9
4	15	Μαρτ.	29
5	26	Ἀπριλ.	17
6	7	Ἀπριλ.	6
7	18	Μαρτ.	26
8	29	Ἀπριλ.	14
9	10	Ἀπριλ.	3
10	21	Μαρτ.	23
11	2	Ἀπριλ.	11
12	13	Μαρτ.	31
13	24	Ἀπριλ.	*19
14	5	Ἀπριλ.	8
15	16	Μαρτ.	28
16	27	Ἀπριλ.	16
17	8	Ἀπριλ.	5
18	19	Μαρτ.	25

B

2082—2300			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	0	Ἀπριλ.	13
1	11	Ἀπριλ.	2
2	22	Μαρτ.	22
3	3	Ἀπριλ.	10
4	14	Μαρτ.	30
5	25	Ἀπριλ.	18
6	6	Ἀπριλ.	7
7	17	Μαρτ.	27
8	28	Ἀπριλ.	15
9	9	Ἀπριλ.	4
10	20	Μαρτ.	24
11	1	Ἀπριλ.	12
12	12	Ἀπριλ.	1
13	23	Μαρτ.	21
14	4	Ἀπριλ.	9
15	15	Μαρτ.	29
16	26	Ἀπριλ.	17
17	7	Ἀπριλ.	6
18	18	Μαρτ.	26

Γ

2301—2520			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	29	Ἀπριλ.	14
1	10	Ἀπριλ.	3
2	21	Μαρτ.	23
3	2	Ἀπριλ.	11
4	13	Μαρτ.	31
5	24	Ἀπριλ.	*19
6	5	Ἀπριλ.	8
7	16	Μαρτ.	28
8	27	Ἀπριλ.	16
9	8	Ἀπριλ.	5
10	19	Μαρτ.	25
11	0	Ἀπριλ.	13
12	11	Ἀπριλ.	3
13	22	Μαρτ.	22
14	3	Ἀπριλ.	10
15	14	Μαρτ.	30
16	25	Ἀπριλ.	18
17	6	Ἀπριλ.	7
18	17	Μαρτ.	27

Δ

2521—2739			
υ	ε	Νομ.	πάσχα
0	28	Ἀπριλ.	15
1	9	Ἀπριλ.	4
2	20	Μαρτ.	25
3	1	Ἀπριλ.	12
4	12	Ἀπριλ.	1
5	23	Μαρτ.	21
6	4	Ἀπριλ.	9
7	15	Μαρτ.	29
8	26	Ἀπριλ.	17
9	7	Ἀπριλ.	6
10	18	Μαρτ.	26
11	29	Ἀπριλ.	14
12	10	Ἀπριλ.	3
13	21	Μαρτ.	23
14	2	Ἀπριλ.	11
15	13	Μαρτ.	31
16	24	Ἀπριλ.	*19
17	5	Ἀπριλ.	8
18	16	Μαρτ.	28

Ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα ἔτους τινὸς διὰ τῶν ἀνωτέρω πινάκων, (§ 46, § 47, § 48, § 49), διαιροῦμεν τὸ δεδομένον ἔτος διὰ 19, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ ὑπάρχει τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως μεῖναν ὑπόλοιπον **υ**, εὑρίσκεται ἡ ἐπακτὴ **ε** τοῦ δεδομένου ἔτους καὶ ἡ μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα.

Οὕτω μηνολογία τοῦ νομικοῦ πάσχα τοῦ ἔτους 1918 κατὰ μὲν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 46 Α) ἐστιν ἡ 17η Ἀπριλίου, κατὰ δὲ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς αὐτῆς (§46 Β) ἐστὶν ἡ 12η Ἀπριλίου, διότι τὸ ἔτος 1918 διαιρούμενον διὰ 19 ἀφίησιν ὑπόλοιπον 18.

Τὸ νομικὸν πάσχα τοῦ μὲν ἔτους 28 μ. Χ. ἐτελεῖτο τὴν 27ην Μαρτίου ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ, τοῦ δὲ ἔτους 31 μ. Χ. ἐτελεῖτο τὴν 24ην Μαρτίου ἐπίσης ἐν ἡμέρᾳ σαββάτῳ, ἐξ οὗ ἐξάγεται, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη ἢ τὴν 26ην Μαρτίου ἐν ἡλικίᾳ 28 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν, ἢ τὴν 23ην Μαρτίου ἐν ἡλικίᾳ 31 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ χρονολογίᾳ ὑπάρχει 4 ἐτῶν διαφορά (ὅρα § 14), κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐσταυρώθη ἐν ἡλικίᾳ 32 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἐν ἡλικίᾳ 35 ἐτῶν καὶ 3 μηνῶν.

§ 50. Τύποι, δι' ὧν εὑρίσκεται τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου παντὸς ἔτους.

α'. Κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον

$$\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+2+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

Ὁ τύπος οὗτος ἰσχύει ἀπὸ τοῦ 1ου ἔτους μ. Χ. καὶ ἑξῆς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

Ὁ δὲ τύπος $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{A+5+\frac{A}{4}}{7}$

ἰσχύει ἀπὸ τοῦ 1ου ἔτους τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου (5508 π. Χ.) καὶ ἑξῆς μέχρι τοῦ ἀπείρου·

Ὁ δὲ τύπος $\beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\delta+\frac{\delta}{4}}{7}$, $\delta = \alpha - 1919$

ἰσχύει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920 καὶ ἑξῆς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

β'. Κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον

$$1900 - 2099,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+3+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2100 - 2199,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+2+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2200 - 2299,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+1+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2300 - 2499,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+0+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2500 - 2599,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+6+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2600 - 2699,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+5+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2700 - 2899,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+4+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

$$2900 - 2999,\ \beta = \text{ὑπολοίπῳ } \frac{\alpha+3+\frac{\alpha}{4}}{7}$$

SISMANOGLIO MEGARO

γ'. Κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον.

1864 — 1991, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+4+\frac{\alpha}{4}}{7}$

1992 — 2119, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+3+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2120 — 2247, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+2+\frac{\alpha}{4}}{7}$,

2248 — 2375, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+1+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2376 — 2503, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+0+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2504 — 2631, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+6+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2632 — 2759, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+5+\frac{\alpha}{4}}{7}$

2760 — 2887, β = ὑπολοίπῳ $\frac{\alpha+4+\frac{\alpha}{4}}{7}$

Ἐν πᾶσι τοῖς τύποις τούτοις τὸ μὲν **α** παριστᾷ τὸ δεδομένον ἔτος. τὸ δὲ Α τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη καὶ ἐξῆς· τὸ δὲ **β** τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου· οὕτω β=1=κυριακῇ, β=2=δευτέρᾳ, β=3=τρίτῃ, β=4=τετράρτῃ, β=5=πέμπτῃ, β=6=παρασκευῇ, β=0=7=σάββατῳ· τῶν δὲ κλασμάτων $\frac{\alpha}{4}$, $\frac{\text{Α}}{4}$ καὶ $\frac{\delta}{4}$ θὰ λαμβάνωμεν, μόνον τὸ ἀκέραιον μέρος τοῦ πηλίκου.

§ 51. Πίναξ σταθερὸς καὶ αἰώνιος, δι' οὗ εὑρίσκεται τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου παντὸς ἔτους κατὰ τὸ ἰουλ., γρηγορ., καὶ ἑλλην. ἡμερολόγιον.

Υ = ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$	0	1	2	3	9	4	5
	6	7	13	8	15	10	11
	17	12	19	14	20	21	16
	23	18	24	25	26	27	22

Υ = ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$
1 — ∞

Ἔτη ἰουλιακά	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.

Ἔτη γρηγοριακά									Ἔτη γρηγοριακά
1900—2099	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	2900—2999	
2100 2199	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	3000—3099	
2200—2299	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	3100—3299	
2300 2499	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	3300—3399	
2500—2599	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	3400—3499	
2600—2699	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	3500—3699	
2700—2899	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	3700—3799	

Ἔτη ἑλληνικά									Ἔτη ἑλληνικά
1864—1991	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	2760—2887	
1992—2119	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	2888—3015	
2120 2247	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	3016—3143	
2248 -2375	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	σάββ.	3144—3271	
2376—2503	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	παρ.	3272—3399	
2504—2631	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	πέμπ.	3400—3527	
2632—2759	πέμπ.	παρ.	σάββ.	κυρ.	δευτ.	τρίτ.	τετάρ.	3528—3655	

§ 52. Ἑρμηνεία τοῦ πίνακος.

Οἱ ἀριθμοί, οἱ ἔχοντες ἑκατέρωθεν Υ, δεικνύουσι τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 27 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 28 διαιρέσεως 28 κατὰ συνέχειαν ἐτῶν. Οἱ ἑκατέρωθεν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ἀριθμοὶ δεικνύουσι τὰ ἔτη κατὰ τὸ ἰουλιακόν, γρηγοριακὸν καὶ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον, ὧν τῆς πρώτης Μαρτίου τὸ ὄνομα ζητεῖται.

Ἵνα εὕρωμεν τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου ἔτους τινός, διαιροῦμεν αὐτὸ διὰ 28, καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον Υ. Εἶτα ἀκολουθοῦμεν τὴν κατακόρυφον στήλην, τὴν ἔχουσαν τὸ ὑπόλοιπον Υ, καὶ τὴν ὁριζοντίαν σειράν, ἐν ᾗ εὕρηται τὸ δεδομένον ἔτος, καὶ ἐκεῖ, εἰς τὸ ὀρθογώνιον τῆς διασταυρώσεως αὐτῶν, εὑρίσκομεν τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου τοῦ δεδομένου ἔτους.

Κατὰ ταῦτα ἡ πρώτη Μαρτίου τοῦ ἔτους 2000 κατὰ μὲν τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καλεῖται **τρίτη,** κατὰ δὲ τὸ γρηγοριακὸν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καλεῖται **τετάρτη,** διότι τὸ ἔτος 2000 διαιρούμενον διὰ 28, ἀφίησιν ὑπόλοιπον 12, καὶ ἡ κατακόρυφος στήλη, ἡ ἔχουσα τὸ ὑπόλοιπον 12, συναντᾷ τὰς ὁριζοντίας σειράς, ἐν αἷς ἐμπεριέχεται τὸ ἔτος 2000, εἰς τὰς ἡμέρας τρίτην καὶ τετάρτην.

§ 53. Τύπος, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου πάσχα ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, ὀρθοδόξου καὶ καθολικῆς.

Μηνολογία ἁγίου πάσχα = μηνολ. νομ. πάσχα + 3 − θ

τοῦ θ παριστῶντος τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τελεῖται τὸ νομικὸν πάσχα. Οὕτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν

τοῦ ἁγίου πάσχα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1918 κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτάς (§ 32), εὑρίσκομεν τὴν μηνολογίαν τοῦ νομικοῦ πάσχα τοῦ ἔτους τούτου, 1918 (§ 44 Α), ἥτις ἐστὶν ἡ 17η Ἀπριλίου καὶ ἔχομεν·

Μηνολ. ἁγίου πάσχα = 17 Ἀπριλίου + 8 − θ

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη Μαρτίου τοῦ ἔτους 1918 καλεῖται πέμπτη, ἡ 17 Ἀπριλίου καλεῖται τρίτη = θ = 3, ἑπομένως ἔχομεν·

Μηνολ. ἁγίου πάσχα = 17 + 8 − 3 = 22 Ἀπριλίου

§ 54. Πασχάλιοι πίνακες.

Πρὸς εὔκολον εὕρεσιν τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου πάσχα κατεσκευάσαμεν 9 ἐφεξῆς πασχαλίους πίνακας, ἐν οἷς ἡ πρώτη πρὸς τὰ ἀριστερὰ στήλη περιλαμβάνει τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου μέχρι τῆς 25ης Ἀπριλίου.

Ἡ δευτέρα στήλη, ἡ φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς **υ**, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 18 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 19 διαιρέσεως τῶν ἐτῶν, ἑπτάκις κατακορύφως ἕκαστον ἐπαναλαμβανόμενον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος.

Ἡ τρίτη στήλη, ἡ φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς Υ, περιλαμβάνει τὰ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 27 ὑπόλοιπα τῆς διὰ 28 διαιρέσεως τῶν ἐτῶν, πεντάκις ἕκαστον ἐκ περιτροπῆς ἐπαναλαμβανόμενον κατ' ἀναλργίαν τῶν πέντε ἑβδομάδων, αἵτινες μεσολαβοῦσιν ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου μέχρι τῆς 25ης Ἀπριλίου.

Ἡ τετάρτη στήλη περιλαμβάνει τὸ ὄνομα τῆς πρώτης Μαρτίου, πεντάκις τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ἐπα-

SISMANOGLIO

ναλαμβανομένων, καὶ χρησιμεύει πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου πάσχα.

§ 55. Χρῆσις τῶν πασχαλίων πινάκων.

Ἵνα εὕρωμεν τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα ἔτους τινὸς διὰ τῶν πασχαλίων πινάκων διαιροῦμεν τὸ δοθὲν ἔτος πρῶτον διὰ 19 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον **υ**, ἔπειτα διὰ 28 καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον **Υ**. Εἶτα ἀποβλέπομεν εἰς τοὺς πίνακας, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὁριζοντίᾳ σειρᾷ, ἐν ᾗ εὑρηνται τὰ ὑπόλοιπα **υ** καὶ **Υ**, εὑρίσκομεν καὶ τὴν μηνολογίαν τοῦ ἁγίου πάσχα.

Οὕτως ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου πάσχα τοῦ ἔτους 1918

Κατὰ μὲν τὸν πίνακα 1 τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (§ 32) ἐστὶν ἡ 22α Ἀπριλίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 2 τοῦ ἰουλιακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ 15η Ἀπριλίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 4 τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς (§ 37) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ 31η Μαρτίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 6 τοῦ γρηγοριακοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐστὶν ἡ 31η Μαρτίου 1918.

Κατὰ δὲ τὸν πίνακα 7 τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς αὐτοῦ ἐπακτάς (§ 41) ἐστιν ἡ 30η Μαρτίου 1918.

ΠΙΝΑΞ Ι, σταθερὸς καὶ αἰώνιος, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων παντὸς ἔτους κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτάς, ἀπὸ τοῦ ἔτους 28 μ. Χ. μέχρι τοῦ ἀπείρου.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ=ὑπολ. ἔτους/19					Υ=ὑπολ. ἔτους/28				Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22	15					5	11	16	22	Κυριακή
	23	15	4				4	10	21	27	Σάββατ.
	24	15	4				9	15	20	26	Παρασ.
	25	15	4	12			3	8	14	25	Πέμπτη
	26	15	4	12	1		2	13	19	24	Τετάρτη
	27	15	4	12	1		1	7	12	18	Τρίτη
	28	15	4	12	1	9	0	6	17	23	Δευτέρα
	29		4	12	1	9	5	11	16	22	Κυριακή
	30	17		12	1	9	4	10	21	27	Σάββατ.
	31	17	6	12	1	9	9	15	20	26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	17	6		1	9	3	8	14	25	Πέμπτη
	2	17	6	14		9	2	13	19	24	Τετάρτη
	3	17	6	14	3	9	1	7	12	18	Τρίτη
	4	17	6	14	3		0	6	17	23	Δευτέρα
	5	17	6	14	3	11	5	11	16	22	Κυριακή
	6	0	6	14	3	11	4	10	21	27	Σάββατ.
	7	0		14	3	11	9	15	20	26	Παρασ.
	8	0	8	14	3	11	3	8	14	25	Πέμπτη
	9	0	8		3	11	2	13	19	24	Τετάρτη
	10	0	8	16		11	1	7	12	18	Τρίτη
	11	0	8	16	5	11	0	6	17	23	Δευτέρα
	12	0	8	16	5		5	11	16	22	Κυριακή
	13		8	16	5	13	4	10	21	27	Σάββατ.
	14	2	8	16	5	13	9	15	20	26	Παρασ.
	15	2		16	5	13	3	8	14	25	Πέμπτη
	16	2	10	16	5	13	2	13	19	24	Τετάρτη
	17	2	10		5	13	1	7	12	18	Τρίτη
	18	2	10	18		13	0	6	17	23	Δευτέρα
	19	2	10	18	7	13	5	11	16	22	Κυριακή
	20	2	10	18	7		4	10	21	27	Σάββατ.
	21		10	18	7		9	15	20	26	Παρασ.
	22		10	18	7		3	8	14	25	Πέμπτη
	23			18	7		2	13	19	24	Τετάρτη
	24			18	7		1	7	12	18	Τρίτη
	25				7		0	6	17	23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 2, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864 μέχρι τοῦ ἔτους 2169.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ=ὑπολ. ἔτους/19					Υ=ὑπολ. ἔτους/28				Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22					1	5	11	16	22	Κυριακή
	23	9					4	10	21	27	Σάββατ.
	24	9					9	15	20	26	Παρασ.
	25	9	17				3	8	14	25	Πέμπτη
	26	9	17	6			2	13	19	24	Τετάρτη
	27	9	17	6			1	7	12	18	Τρίτη
	28	9	17	6	14		0	6	17	28	Δευτέρα
	29	9	17	6	14	3	5	11	16	22	Κυριακή
	30		17	6	14	3	4	10	21	27	Σάββατ.
	31	11	17	6	14	3	9	15	20	26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	11	0	6	14	3	3	8	14	25	Πέμπτη
	2	11	0		14	3	2	13	19	24	Τετάρτη
	3	11	0	8	14	3	1	7	12	18	Τρίτη
	4	11	0	8		3	0	6	17	23	Δευτέρα
	5	11	0	8	16		5	11	16	22	Κυριακή
	6	11	0	8	16	5	4	10	21	27	Σάββατ.
	7		0	8	16	5	9	15	20	26	Παρασ.
	8	13		8	16	5	3	8	14	25	Πέμπτη
	9	13	2	8	16	5	2	13	19	24	Τετάρτη
	10	13	2		16	5	1	7	12	18	Τρίτη
	11	13	2	10	16	5	0	6	17	23	Δευτέρα
	12	13	2	10		5	5	11	16	22	Κυριακή
	13	13	2	10	18		4	10	21	27	Σάββατ.
	14	13	2	10	18	7	9	15	20	26	Παρασ.
	15		2	10	18	7	3	8	14	25	Πέμπτη
	16	15		10	18	7	2	13	19	24	Τετάρτη
	17	15	4	10	18	7	1	7	12	18	Τρίτη
	18	15	4		18	7	0	6	17	23	Δευτέρα
	19	15	4	12	18	7	5	11	16	22	Κυριακή
	20	15	4	12	1	7	4	10	21	27	Σάββατ.
	21	15	4	12	1		9	15	20	26	Παρασ.
	22	15	4	12	1		3	8	14	25	Πέμπτη
	23		4	12	1		2	13	19	24	Τετάρτη
	24			12	1		1	7	12	18	Τρίτη
	25			12	1		0	6	17	23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 3, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὸ ἰουλιακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 2170 μέχρι τοῦ ἔτους 2477.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ=ὑπολ. ἔτους/19					Υ=ὑπολ. ἔτους/28				Ὄνομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22	9					5	11	16	22	Κυριακή
	23	9					4	10	21	27	Σάββατ.
	24	9	17				9	15	20	26	Παρασ.
	25	9	17	6			3	8	14	25	Πέμπτη
	26	9	17	6			2	13	19	24	Τετάρτη
	27	9	17	6	14		1	7	12	18	Τρίτη
	28	9	17	6	14	3	0	6	17	28	Δευτέρα
	29		17	6	14	3	5	11	16	22	Κυριακή
	30	11	17	6	14	3	4	10	21	27	Σάββατ.
	31	11	0	6	14	3	9	15	20	26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	11	0		14	3	3	8	14	25	Πέμπτη
	2	11	0	8	14	3	2	13	19	24	Τετάρτη
	3	11	0	8		3	1	7	12	18	Τρίτη
	4	11	0	8	16		0	6	17	23	Δευτέρα
	5	11	0	8	16	5	5	11	16	22	Κυριακή
	6		0	8	16	5	4	10	21	27	Σάββατ.
	7	13		8	16	5	9	15	20	26	Παρασ.
	8	13	2	8	16	5	3	8	14	25	Πέμπτη
	9	13	2		16	5	2	13	19	24	Τετάρτη
	10	13	2	10	16	5	1	7	12	18	Τρίτη
	11	13	2	10		5	0	6	17	23	Δευτέρα
	12	13	2	10	18		5	11	16	22	Κυριακή
	13	13	2	10	18	7	4	10	21	27	Σάββατ.
	14		2	10	18	7	9	15	20	26	Παρασ.
	15	15		10	18	7	3	8	14	25	Πέμπτη
	16	15	4	10	18	7	2	13	19	24	Τετάρτη
	17	15	4		18	7	1	7	12	18	Τρίτη
	18	15	4	12	18	7	0	6	17	23	Δευτέρα
	19	15	4	12	1	7	5	11	16	22	Κυριακή
	20	15	4	12	1		4	10	21	27	Σάββατ.
	21	15	4	12	1		9	15	20	26	Παρασ.
	22		4	12	1		3	8	14	25	Πέμπτη
	23			12	1		2	13	19	24	Τετάρτη
	24			12	1		1	7	12	18	Τρίτη
	25				1		0	6	17	23	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 4, τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγ. ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς (§ 37) ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 μέχρι τοῦ ἔτους 2099.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ = ὑπολ. ἔτους/19					Υ = ὑπολ. ἔτους/28				Ὄνομα α΄ Μαρτ.
Μαρτίου	22						4	10	21	27	Κυριακή
	23	13					9	15	20	26	Σάββατ.
	24	13	2				3	8	14	25	Παρασ.
	25	13	2				2	13	19	24	Πέμπτη
	26	13	2	10			1	7	12	18	Τετάρτη
	27	13	2	10			0	6	17	23	Τρίτη
	28	13	2	10	18		5	11	16	22	Δευτέρα
	29	13	2	10	18	7	4	10	21	27	Κυριακή
	30		2	10	18	7	9	15	20	26	Σάββατ.
	31	15		10	18	7	3	8	14	25	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	15	4	10	18	7	2	13	19	24	Πέμπτη
	2	15	4		18	7	1	7	12	18	Τετάρτη
	3	15	4	12	18	7	0	6	17	23	Τρίτη
	4	15	4	12	1	7	5	11	16	22	Δευτέρα
	5	15	4	12	1		4	10	21	27	Κυριακή
	6	15	4	12	1	9	9	15	20	26	Σάββατ.
	7		4	12	1	9	3	8	14	25	Παρασ.
	8	17		12	1	9	2	13	19	24	Πέμπτη
	9	17	6	12	1	9	1	7	12	18	Τετάρτη
	10	17	6		1	9	0	6	17	23	Τρίτη
	11	17	6	14		9	5	11	16	22	Δευτέρα
	12	17	6	14	3	9	4	10	21	27	Κυριακή
	13	17	6	14	3		9	15	20	26	Σάββατ.
	14	17	6	14	3	11	3	8	14	25	Παρασ.
	15	0	6	14	3	11	2	13	19	24	Πέμπτη
	16	0		14	3	11	1	7	12	18	Τετάρτη
	17	0	8	14	3	11	0	6	17	23	Τρίτη
	18	0	8	16*	3	11	5	11	16	22	Δευτέρα
	19	0	8	16	5*	11	4	10	21	27	Κυριακή
	20	0	8	16	5	11	9	15	20	26	Σάββατ.
	21	0	8	16	5		3	8	14	25	Παρασ.
	22		8	16	5		2	13	19	24	Πέμπτη
	23		8	16	5		1	7	12	18	Τετάρτη
	24			16	5		0	6	17	23	Τρίτη
	25				5		5	11	16	22	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 5, τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγ. ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπακτὰς (§ 37) ἀπὸ τοῦ ἔτους 2100 μέχρι τοῦ ἔτους 2199.

Μηνολογ. ἀγ. Πάσχα		υ = ὑπολ. ἔτους/19					Υ = ὑπολ. ἔτους/28				Ὄνομα α΄ Μαρτ.
Μαρτίου	22						5	11	16	22	Κυριακή
	23	13					4	10	21	27	Σάββατ.
	24	13	2				9	15	20	26	Παρασ.
	25	13	2				3	8	14	25	Πέμπτη
	26	13	2	10			2	13	19	24	Τετάρτη
	27	13	2	10			1	7	12	18	Τρίτη
	28	13	2	10	18		0	6	17	28	Δευτέρα
	29	13	2	10	18	7	5	11	16	22	Κυριακή
	30		2	10	18	7	4	10	21	27	Σάββατ.
	31	15		10	18	7	9	15	20	26	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	15	4	10	18	7	3	8	14	25	Πέμπτη
	2	15	4		18	7	2	13	19	24	Τετάρτη
	3	15	4	12	18	7	1	7	12	18	Τρίτη
	4	15	4	12	1	7	0	6	17	23	Δευτέρα
	5	15	4	12	1		5	11	16	22	Κυριακή
	6	15	4	12	1	9	4	10	21	27	Σάββατ.
	7		4	12	1	9	9	15	20	26	Παρασ.
	8	17		12	1	9	3	8	14	25	Πέμπτη
	9	17	6	12	1	9	2	13	19	24	Τετάρτη
	10	17	6		1	9	1	7	12	18	Τρίτη
	11	17	6	14		9	0	6	17	23	Δευτέρα
	12	17	6	14	3	9	5	11	16	22	Κυριακή
	13	17	6	14	3		4	10	21	27	Σάββατ.
	14	17	6	14	3	11	9	15	20	26	Παρασ.
	15	0	6	14	3	11	3	8	14	25	Πέμπτη
	16	0		14	3	11	2	13	19	24	Τετάρτη
	17	0	8	14	3	11	1	7	12	18	Τρίτη
	18	0	8	16*	3	11	0	6	17	23	Δευτέρα
	19	0	8	16	5*	11	5	11	16	22	Κυριακή
	20	0	8	16	5	11	4	10	21	27	Σάββατ.
	21	0	8	16	5		9	15	20	26	Παρασ.
	22		8	16	5		3	8	14	25	Πέμπτη
	23		8	16	5		2	13	19	24	Τετάρτη
	24			16	5		1	7	12	18	Τρίτη
	25				5		0	6	17	23	Δευτέρα

SISMANOGLIO MEGARO

ΠΙΝΑΞ 6, τῆς μηνολογίας τοῦ ἁγίου Πάσχα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ γρηγοριακὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς (§ 41) ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι τοῦ 2097.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ = ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{19}$					Υ = ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$				Ὄνομα α Μαρτ.
Μαρτίου	22	13					4	10	21	27	Κυριακή
	23	13	2				9	15	20	26	Σάββατ.
	24	13	2				3	8	14	25	Παρασ.
	25	13	2	10			2	13	19	24	Πέμπτη
	26	13	2	10	18		1	7	12	18	Τετάρτη
	27	13	2	10	18		0	6	17	23	Τρίτη
	28	13	2	10	18	7	5	11	16	22	Δευτέρα
	29		2	10	18	7	4	10	21	27	Κυριακή
	30	15		10	18	7	9	15	20	26	Σάββατ.
	31	15	4	10	18	7	3	8	14	25	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	15	4		18	7	2	13	19	24	Πέμπτη
	2	15	4	12		7	1	7	12	18	Τετάρτη
	3	15	4	12	1	7	0	6	17	23	Τρίτη
	4	15	4	12	1		5	11	16	22	Δευτέρα
	5	15	4	12	1	9	4	10	21	27	Κυριακή
	6		4	12	1	9	9	15	20	26	Σάββατ.
	7	17		12	1	9	3	8	14	25	Παρασ.
	8	17	6	12	1	9	2	13	19	24	Πέμπτη
	9	17	6		1	9	1	7	12	18	Τετάρτη
	10	17	6	14		9	0	6	17	23	Τρίτη
	11	17	6	14	3	9	5	11	16	22	Δευτέρα
	12	17	6	14	3		4	10	21	27	Κυριακή
	13	17	6	14	3	11	9	15	20	26	Σάββατ.
	14	0	6	14	3	11	3	8	14	25	Παρασ.
	15	0		14	3	11	2	13	19	24	Πέμπτη
	16	0	8	14	3	11	1	7	12	18	Τετάρτη
	17	0	8		3	11	0	6	17	23	Τρίτη
	18	0	8	16		11	5	11	16	22	Δευτέρα
	19	0	8	16	5	11	4	10	21	27	Κυριακή
	20	0	8	16	5		9	15	20	26	Σάββατ.
	21		8	16	5		3	8	14	25	Παρασ.
	22		8	16	5		2	13	19	24	Πέμπτη
	23			16	5		1	7	12	18	Τετάρτη
	24			16	5		0	6	17	23	Τρίτη
	25				5		5	11	16	22	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 7, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1864 μέχρι τοῦ ἔτους 1991.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ = ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{19}$					Υ = ὑπολ. $\frac{\text{ἔτους}}{28}$				Ὄνομα α Μαρτ.
Μαρτίου	22	2					9	15	20	26	Κυριακή
	23	2					3	8	14	25	Σάββατ.
	24	2	10				2	13	19	24	Παρασ.
	25	2	10				1	7	12	18	Πέμπτη
	26	2	10	18			0	6	17	23	Τετάρτη
	27	2	10	18	7		5	11	16	22	Τρίτη
	28	2	10	18	7		4	10	21	27	Δευτέρα
	29		10	18	7	15	9	15	20	26	Κυριακή
	30	4	10	18	7	15	3	8	14	25	Σάββατ.
	31	4		18	7	15	2	13	19	24	Παρασ.
Ἀπριλίου	1	4	12	18	7	15	1	7	12	18	Πέμπτη
	2	4	12	1	7	15	0	6	17	23	Τετάρτη
	3	4	12	1		15	5	11	16	22	Τρίτη
	4	4	12	1	9	15	4	10	21	27	Δευτέρα
	5	4	12	1	9		9	15	20	26	Κυριακή
	6		12	1	9	17	3	8	14	25	Σάββατ.
	7	6	12	1	9	17	2	13	19	24	Παρασ.
	8	6		1	9	17	1	7	12	18	Πέμπτη
	9	6	14		9	17	0	6	17	23	Τετάρτη
	10	6	14	3	9	17	5	11	16	22	Τρίτη
	11	6	14	3		17	4	10	21	27	Δευτέρα
	12	6	14	3	11	17	9	15	20	26	Κυριακή
	13	6	14	3	11	0	3	8	14	25	Σάββατ.
	14		14	3	11	0	2	13	19	24	Παρασ.
	15	8	14	3	11	0	1	7	12	18	Πέμπτη
	16	8		3	11	0	0	6	17	23	Τετάρτη
	17	8	16		11	0	5	11	16	22	Τρίτη
	18	8	16	5	11	0	4	10	21	27	Δευτέρα
	19	8	16	5	13	0	9	15	20	26	Κυριακή
	20	8	16	5	13		3	8	14	25	Σάββατ.
	21	8	16	5	13		2	13	19	24	Παρασ.
	22		16	5	13		1	7	12	18	Πέμπτη
	23		16	5	13		0	6	17	23	Τετάρτη
	24			5	13		5	11	16	22	Τρίτη
	25				13		4	10	21	27	Δευτέρα

ISMANOGLIO

ΠΙΝΑΞ 8, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1992 μέχρι τοῦ ἔτους 2081.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ=ὑπολ. ἔτους/19					Υ=ὑπολ. ἔτους/28				'Ονομα α Μαρτ.
Μαρτίου	22	2					4	10	21	27	Κυριακή
	23	2					9	15	20	26	Σάββατ.
	24	2	10				3	8	14	25	Παρασ.
	25	2	10				2	13	19	24	Πέμπτη
	26	2	10	18			1	7	12	18	Τετάρτη
	27	2	10	18	7		0	6	17	23	Τρίτη
	28	2	10	18	7		5	11	16	22	Δευτέρα
	29		10	18	7	15	4	10	21	27	Κυριακή
	30	4	10	18	7	15	9	15	20	26	Σάββατ.
	31	4		18	7	15	3	8	14	25	Παρασ.
'Απριλίου	1	4	12	18	7	15	2	13	19	24	Πέμπτη
	2	4	12	1	7	15	1	7	12	18	Τετάρτη
	3	4	12	1		15	0	6	17	23	Τρίτη
	4	4	12	1	9	15	5	11	16	22	Δευτέρα
	5	4	12	1	9		4	10	21	27	Κυριακή
	6		12	1	9	17	9	15	20	26	Σάββατ.
	7	6	12	1	9	17	3	8	14	25	Παρασ.
	8	6		1	9	17	2	13	19	24	Πέμπτη
	9	6	14		9	17	1	7	12	18	Τετάρτη
	10	6	14	3	9	17	0	6	17	23	Τρίτη
	11	6	14	3		17	5	11	16	22	Δευτέρα
	12	6	14	3	11	17	4	10	21	27	Κυριακή
	13	6	14	3	11	0	9	15	20	26	Σάββατ.
	14		14	3	11	0	3	8	14	25	Παρασ.
	15	8	14	3	11	0	2	13	19	24	Πέμπτη
	16	8		3	11	0	1	7	12	18	Τετάρτη
	17	8	16		11	0	0	6	17	23	Τρίτη
	18	8	16	5	11	0	5	11	16	22	Δευτέρα
	19	8	16	5	13	* 0	4	10	21	27	Κυριακή
	20	8	16	5	13		9	15	20	26	Σάββατ.
	21	8	16	5	13		3	8	14	25	Παρασ.
	22		16	5	13		2	13	19	24	Πέμπτη
	23		16	5	13		1	7	12	18	Τετάρτη
	24			5	13		0	6	17	23	Τρίτη
	25				13		5	11	16	22	Δευτέρα

ΠΙΝΑΞ 9, δι' οὗ εὑρίσκεται ἡ μηνολογία τοῦ ἁγίου Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον καὶ κατὰ τὰς ἀστρονομικὰς ἐπακτὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 2082 μέχρι τοῦ ἔτους 2119.

Μηνολογ. ἁγ. Πάσχα		υ=ὑπολ. ἔτους/19					Υ=ὑπολ. ἔτους/28				'Ονομα α' Μαρτ.
Μαρτίου	22	13					4	10	21	27	Κυριακή
	23	13	2				9	15	20	26	Σάββατ.
	24	13	2				3	8	14	25	Παρασ.
	25	13	2	10			2	13	19	24	Πέμπτη
	26	13	2	10			1	7	12	18	Τετάρτη
	27	13	2	10	18		0	6	17	23	Τρίτη
	28	13	2	10	18	7	5	11	16	22	Δευτέρα
	29		2	10	18	7	4	10	21	27	Κυριακή
	30	15		10	18	7	9	15	20	26	Σάββατ.
	31	15	4	10	18	7	3	8	14	25	Παρασ.
'Απριλίου	1	15	4		18	7	2	13	19	24	Πέμπτη
	2	15	4	12	18	7	1	7	12	18	Τετάρτη
	3	15	4	12	1	7	0	6	17	23	Τρίτη
	4	15	4	12	1		5	11	16	22	Δευτέρα
	5	15	4	12	1	9	4	10	21	27	Κυριακή
	6		4	12	1	9	9	15	20	26	Σάββατ.
	7	17		12	1	9	3	8	14	25	Παρασ.
	8	17	8	12	1	9	2	13	19	24	Πέμπτη
	9	17	6		1	9	1	7	12	18	Τετάρτη
	10	17	6	14		9	0	6	17	23	Τρίτη
	11	17	6	14	3	9	5	11	16	22	Δευτέρα
	12	17	6	14	3		4	10	21	27	Κυριακή
	13	17	6	14	3	11	9	15	20	26	Σάββατ.
	14	0	6	14	3	11	3	8	14	25	Παρασ.
	15	0		14	3	11	2	13	19	24	Πέμπτη
	16	0	8	14	3	11	1	7	12	18	Τετάρτη
	17	0	8		3	11	0	6	17	23	Τρίτη
	18	0	8	16		11	5	11	16	22	Δευτέρα
	19	0	8	16	5	11	4	10	21	27	Κυριακή
	20	0	8	16	5		9	15	20	26	Σάββατ.
	21		8	16	5		3	8	14	25	Παρασ.
	22		8	16	5		2	13	19	24	Πέμπτη
	23			16	5		1	7	12	18	Τετάρτη
	24			16	5		0	6	17	23	Τρίτη
	25				5		5	11	16	22	Δευτέρα

Συντελεσθείσης τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἡμερολογίου, καθῆκον θεωροῦμεν, ὅπως καὶ δημοσίᾳ ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τὸν σεβαστὸν φίλον, τὴν Α. Πανοσιολογιότητα τὸν ἅγιον π. Μέγαν Πρωτοσύγκελλον κ. Ἀθηναγόραν, διότι διὰ τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως, ὧν ἀπολούει παρὰ πάσῃ τῇ ἀνωτέρᾳ παρ' ἡμῖν κοινωνίᾳ τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τοῦ παρόντος ἔργου ἡμῶν.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΒΛΕΨΙΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Σελ.	19.	στίχ.	11.	ἀντί· 24 Μαΐου, γράφε· 24 Μαρτίου.
»	29.	»	4.	» ᾧσι, γράφε· ὦσι.
»	49.	»	8.	» ἓν § 43, γράφε· ἓν § 44.
»	51.	»	7.	» ἐν τῇ ἐννεακαιδεκαεεηρίδι, γράφε· ἐν τῇ αὐτῇ ἐννεακαιδεκατηρίδι.
»	59.	»	14.	» τῆς § 48, γράφε· τῆς § 49.
»	59.	»	23.	» 2700, γράφε· 2600.
»	65.	»	6.	» δ=α—1919, γράφε· δ=α—1908.
»	65.	»	7.	» 1920 ἑξῆς, γράφε· 1909 καὶ ἑξῆς.

» 72. πίναξ 2. σελ. 73, πίναξ 3, σελ. 75, πίναξ 5 ἐν τῇ στήλῃ τοῦ Υ, καὶ ἓν τῇ σειρᾷ τῆς 28ης Μαρτίου ἀντὶ τοῦ (ὑπολ.) 28, γράφε· 23.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

† Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Ε'.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Γρηγόριος.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανός.

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας Τύχων.

† Ἡ Α. Σεβασμιοπανιερότης ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος.

† Ἡ Α. Ὑψηλοπανιερότης ὁ Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας καὶ Πριμάτος τῆς Ρουμανίας Κώνων.

† Ἡ Α. Σεβασμιοπανιερότης ὁ Μητροπολίτης Βελιγραδίου ἐν Σερβίᾳ Δημήτριος.

† Ἡ Α. Παναγιότης ὁ Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Γεννάδιος.

Τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

† Ὁ Καισαρείας Νικόλαος. † Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος. † Ὁ Προύσης Δωρόθεως. † Ὁ Πισιδίας Γεράσιμος. † Ὁ Ἀγκύρας Γερβάσιος. † Ὁ Φιλαδελφείας Χρυσόστομος. † Ὁ Σηλυβρίας Εὐγένιος. † Ὁ Κολωνίας Δωρόθεος. † Ὁ Ἡλιουπόλεως Σμάραγδος. † Ὁ Καλλιουπόλεως Κωνσταντῖνος. † Ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν Ἀγαθάγγελος.

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. Διονύσιος. Ὁ β'. γραμματεὺς τῆς ἱ. Συνόδου ἱεροδ. Εὐθύμιος.

Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Καλλίνικος. Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος Γεώργιος. Ὁ Δευτερεύων Κύριλλος. Ὁ Τριτεύων Θωμᾶς. Ὁ τῆς σειρᾶς ἱεροδ. Νικηφόρος Ζαβορδηνός. Ὁ Μέγ Ἱεροκῆρυξ ἀρχιμ. Γρηγ. Κωνσταντινίδης. Ὁ π. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Ἀθηναγόρας. Ὁ πρ. Δευτερεύων Νεόφυτος. Ὁ πρ. Τριτεύων Γερμανός. Ὁ πρ. κωδικογράφος Δωρόθεος.

Τὰ ἔντιμα μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Ἡ Α. ἐξοχότης ὁ Ἀλέξανδρος Πανζείρης Βέης. Γ. Λαμπίκης Πασᾶς ἰατρός. Γ. Παλαμήδης ἰατρός. Σ. Εὐλαμπίου ἰατρός. Π. Κελαϊδίτης ἰατρός. Ἰορδ. Χαραλαμπίδης βουλευτής. Β. Ἐλευθεριάδης Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου Μ. Βασιλείου.

Ὁ Καπου-Κὲτ-Χουδᾶς τῶν πατριαρχείων Ἀρχων Ἀντ. Οἰκιάδης ἐφέντης, Γ. Σαββόπουλος, ταμίας τῶν Πατριαρχείων. Ἰάκωβος Α. Μωϋσιάδης, διευθυντὴς τοῦ Π)χικοῦ Τυπογραφείου. Ν. Κ. Μακρίδης βέης. Φώτιος Σ. Παπαδόπουλος.

Ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

† Ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ. † Ὁ Κυζίκου Κωνσταντῖνος. † Ὁ Νικομηδείας Ἀλέξανδρος. † Ὁ Νικαίας Βασίλειος. † Ὁ Χαλκηδόνος Γρηγόριος. † Ὁ Δέρκων Καλλίνικος. † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπος. † Ὁ Ἀμασείας Γερμανός. † Ὁ Νεοκαισαρείας Πολύκαρπος. † Ὁ Ἰκονίου Προκόπιος. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος. † Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμίν. † Ὁ Ρόδου Ἀπόστολος. † Ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος. † Ὁ Μιτυλήνης Κύριλλος. † Ὁ Διδυμοτείχου Φιλάρετος. † Ὁ Αἴνου Ἰωακείμ. † Ὁ Κορυτσᾶς Γερμανός. † Ὁ Χίου Ἱερώνυμος. † Ὁ Μεσημβρίας Νικηφόρος. † Ὁ Σάμου Κωνσταντῖνος. † Ὁ Βιζύης Ἄνθιμος. † Ὁ Ἀγχιάλου Κωνσταντῖνος. † Ὁ Βόρνης Νικόδημος. † Ὁ Μαρωνείας Μελησσηνός. † Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Τιμόθεος. † Ὁ Λήμνου Στέφανος. † Ὁ Ἴμβρου Πανάρετος. † Ὁ Δυρραχίου Ἰάκωβος. † Ὁ Σισανίου Ἱερόθεος. † Ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος. † Ὁ Χαλδείας Λαυρέντιος. † Ὁ Προικοννήσου Νικόδημος. † Ὁ Ροδοπόλεως Κύριλλος. † Ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντίου Χρυσόστομος. † Ὁ Κυδωνιῶν Γρηγόριος. † Ὁ Μυριοφύτου

Σωφρόνιος. † Ὁ Μετρῶν Ἰωακείμ. † Ὁ Ἀνέων Ἀλέξανδρος. † Ὁ Σχολάρχης τῆς Θεολογ. Σχολῆς Μητροπολίτης Σελευκείας Γερμανός.

Ἐπίσκοποι. † Ὁ Σταυρουπόλεως Χριστοφόρος. † Ὁ Ἀργυρουπόλεως Γερμανός. † Ὁ Θεοδωρουπόλεως Λεόντιος. † Ὁ Κωνσταντίας Ἰωάννης. † Ὁ Ὀλύμπου Ἀπόστολος. † Ὁ Σεβαστείας Γερβάσιος. † Ὁ Ἀπολλωνιάδος Ἰωακείμ. † Ὁ Γαγγρῶν Τιμόθεος. † Ὁ Μυρέων Φιλόθεος. † Ὁ Συννάδων Χριστοφόρος. † Ὁ Λεύκης Κωνσταντῖνος.

Ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Παναγ. Τάφου Ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας Εὔθωρος. Ὁ πρ. Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμ. Βασίλειος Καντόπουλος. Ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Ὄρους Σινᾶ Ἀρχιμ. Νικόδημος. Ἀρχιμ. Γρηγόριος Χρυσουλάκης. Ἀρχιμ. Γεννάδιος Ζησιάδης. Ἀρχιμ. Ἀντώνιος Ἀντωνίνης. Ἱερεὺς Χριστοφόρος Δημόπουλος. Ἱερεὺς Γεώργ. Παπασταύρου.

Οἱ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ βουλῇ ὁμογενεῖς βουλευταί.

Δημ. Κ. Φύτος Καλλιπόλεως. Βασίλ. Ὀρφανίδης Κων)πόλεως. Βίκτωρ Τσορπατζόγλους Κων)πόλεως. Ἰορδ. Χαραλαμπίδης Κων)πόλεως. Β. Μεϊμάρογλους Σμύρνης. Συμ. Συμεώνογλους Σμύρνης. Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης Ἀιδινίου. Ματθ. Κωφίδης Τραπεζοῦντος. Γεώργ. Ἰωαννίδης Τραπεζοῦντος. Ἀρζόγλους Σαμψοῦντος. Θουκ. Δημητριάδης Μετρῶν. Ι. Κεβενίδης Καρὰ-Χισάρ. Θεμ. Εὐκλείδης Ραιδεστοῦ. Ἀναστ. Μιχαηλίδης Νικομηδείας. Ἀνανίας Καλίνογλους Νίγδης.

Ἐν Πέραν.

Νικ. Σγουρίδης ἐφένδης. Μ. Σ. Σινιόσογλους. Σ. Καραθεοδωρῆς. Ἀλέξ. Κιοσέογλους. Ἡ. Α. Ἐνδοξότης ὁ Σταμ. Σκυλίτσης Ἐφένδης. Σ. Γ. Καζανόβας. Γ. Κάρταλης, διευθυντὴς τῆς Αὐτοκρατ. Ὀθωμ. Τραπέζης. Λ. Γ. Καζανόβας. Ἀντ. Καλβοκορέσης, διευθυντὴς τῆς Deutsche Orient Bank Γαλατᾶ. Ι. Κωνσταντινίδης, διευθυντὴς τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν. Κ. Λαμπίκης, διευθυντὴς τῆς Deutsche Bank Πόλεως. Ν. Καλβοκορέσης, ταμίας ἐν τῇ Ὀθωμ. Τραπέζῃ. Γ. Σώτροπας ἰατρὸς χειροῦργος Γεώργ. Ζηλανάκης ἰατρός. Γεώργ. Δ. Νομικὸς Ἐφένδης. Μιχ. Θεοτοκᾶς δικηγόρος. Γ. Ἀποστολίδης δικηγόρος. Ἰωάννης Ἀναγνωστόπουλος δικηγόρος. Νικόλ. Χαλκούσης. Ἰωάνν. Χαλκούσης.

Ἰωάνν. Παπᾶς. Φ. Θελούδης. Νικόλ. Καζᾶς. Παντελῆς Σκαναβῆς. Στυλ. Βούτας. Λέανδρος Τζάλλας. Γεώργ. Χούλης. Λορέντσος Χούλης. Κωνστ. Μπογδάνος. Ἀντών. Κανελάκης. Ταξιάρχης Ἰβράκης. Νικόλ. Μ. Σκαρλάτος. Σπυρίδων Ἰωαννίδης. Ἐπαμεινώνδας Λάλας. Σ. Σαγρέδος. Νικ Καμηλαίρης. Στέφανος Ναρλῆς λαρυγγολόγος. Γεώργ. Δημητρακόπουλος. Δημ. Μαργαριτώφ. Δημ. Βαρσάμης ἰατρός. Περικλῆς Φωτιάδης. Νικόλ. Φώσκολος. Ἀντώνιος Σιδερίδης. Καλλιόπη Μαυρομάτη. Ἀντώνιος Ἀντωνακόπουλος ἰατρός. Κ. Καΐρης ἰατρός. Ἀντ. Κριτικὸς ἰατρός. Κωνστ. Μακρῆς ἰατρός. Ἀλκιβ. Φ. Στάφας. Νικ. Φ. Στάφας. Ἀλέξ. Γαβαλᾶς. Ὀλύμ. Εὐστρατιάδης. Τηλ. Σαμοθράκης. Κωνστ. Δζιρᾶς. Δημ. Γκιουλπαλῆς. Λεωνίδας Μαλατάκης. Νικόλ. Σερβουλόπουλος, τμηματάρχης τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν. Μιχ. Ἱερομνήμων. Σταῦρος Θωμαρεΐζης. Πρόδρ. Θ. Ἀδάμ. Κωνστ. Λ. Τοσούνογλους. Μωϋσῆς Παπαδόπουλος. Σωτ. Βαφειάδης. Ἰωάνν. Γιαννακόπουλος. Κωνστ. Πεσιντζόγλου. Δημ. Παλαντζόγλου. Ἰωάνν. Ἀναστασιάδης. Δνὶς Εὐφημία Τεριακίδου. Δ. Α. Γιαννησόπουλος. Κ. Χρ. Γαλάνης. Δ. Σάρρος Καθηγητής. Σ. Νεόκοσμος. Ἀλέξανδρος Εὐσταθιανὸς ὠτο-ρινο-λαρυγγολόγος. Δ. Π. Σκαναβίδης ὀδοντοϊατρὸς (σ. σ. καὶ πρῶτος ὀδοντομηχανικὸς ἐν Πέραν).

Ἐν Μακροχωρίῳ. Ἀγλαΐα Θ. Μακρίδου-Βέη. Σ. Ἀιναδζόγλου. Θ Ξυδιᾶς. Χαρ. Ἀιναδζόγλους. Κωνστ. Ἀιναδζόγλους. Πρόδρ. Σαήνογλου. Σπυρίδων Θωμᾶ.

Ἐν Χαλκηδόνι. Ἀρχιμ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης. Σοφοκλῆς Χουδαβερδόγλους.

Ἐν Ραιδεστῷ. Ἱερεὺς Παρθένιος. Ἰωάννης Α. Λογοθετίδης, γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Κορδελιῷ. Ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου Κύριλλος Ψύλλας. Ἐμμ. Φαρλέκας, ἀρχιγραμματεὺς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου. Ἱερὸς Ναὸς ἁγίου Παντελεήμονος ἐν Γκιὸζ-Τεπέ. Ἱερὸς Ναὸς ἁγίας Μαρίνης ἐν Κοκάργιολου. Νικόλ. Κουκοπλάκης ἱεροψάλτης.

Ἐν Βλάγκᾳ. Κωνστ. Καπίτσος. Ἀλκιβ. Μιχαηλίδης. Ὁ Μουκτάρης Βλάγκας Δημ. Γιαγδζόγλους.

Ἐν Βρατζᾳ. Οἰκονόμος Παναγῆς Καλλιγᾶς, ἱερεὺς τῆς Ἑλλ. Κοινότητος. Γ. Δ. Κουντούρης ἰατρός. Ἀριστ. Γαλιατσάτος. Βασ. Α. Σεραφίδης. Σ. Α. Σεραφίδης. Ἀθ. Παπαευαγγέλου. Δνὶς Ταρσὴ Καντιανίδου.

Ἐν Ρουστσουκίῳ. Εὐρυδίκη Α. Βέροβιτς. Πέτρος Α. Βέροβιτς. Παῦλος Α. Βέροβιτς.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ἐκδοθέντα :

Τριγωνομετρικαὶ ἀσκήσεις
Ἡ Μουσικὴ κλεῖμαξ ἔκδ. α'.
Ὁ Ἐπιτάφιος Θρῆνος διωρθωμένος
Ἡ Ἐναρμόνισις τῆς βυζ. ἐκκλησ. μουσικῆς

ὑπὸ τὰ πιεστήρια :

Τὸ Νέον μέγα Ὡρολόγιον
Τὸ Νέον Ἁγιασματάριον
Τὸ Ἀντιφωνάριον
Ἡ Μουσικὴ κλεῖμαξ ἔκδ. β'.

DIGILIBIS ISMANOLIO

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τιμᾶται γρ. 25

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 6

Πωλεῖται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις
Ι. Σεϊτανίδου καὶ Ἀδελφῶν Καλλίφρονος

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ συγγραφέως :
Archimandrite Pancratios Vatopedinos
Eglise «Panaya» Péra